

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

14^E JAARGANG

WOENSDAG 3 APRIL 1929

No. 692

INHOUD.

	Blz.
ENKELE BESCHOUWINGEN NAAR AANLEIDING VAN DE TARIEFSVERLAGING VOOR REIZIGERS OP DE OOSTER- LIJNEN DER STAATSSPOORWEGEN OP JAVA door <i>J. Ph. P. Holtrop</i>	320
Rusland's Petroleumrijkdom door <i>Dr. Wilhelm Mautner</i>	322
De werkelijke waarde van Suriname als Cultuurland II door <i>J. S. C. Kasteleyn</i>	325
BUITENLANDSOHE MEDEWERKING:	
Diamantslijperijen in Zuid-Afrika door <i>E. Rosenthal</i>	327
AANTEKENINGEN:	
Rede van den Voorzitter der Nederlandsche Reeders- Vereeniging	329
Het Prijsverloop van Groot Handelsartikelen gedu- rende het eerste kwartaal van 1929 I.	330
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Ir. S. J. Rutgers: Het Boerenvraagstuk in Sovjet- Rusland, Europa, Amerika, Indië en China, bespr. door <i>J. Smid</i>	334
MAANDGIDJERS:	
Postchèque en Girodienst.	334
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	334
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	335
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	335—342
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

*Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco;
Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E.
van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius;
Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.*

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Assistent-Redacteur: *H. M. H. A. van der Valk.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het
Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rot-
terdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro
rekening No. 6729.*

2 APRIL 1929.

Bij het naderen van de maandwisseling werd de
vraag naar geld regelmatig grooter. Was er aanvan-
kelijk direct na de discontoverhooging aanbod van
geld voor particulier disconto tot 5 en 5½ pCt., al
spoedig werd minstens 5⁵/₁₆ pCt. gevraagd en Donder-
dag kon men slechts moeilijk onder 5⁷/₁₆ pCt. slagen.
Laat in den middag trad een kleine daling in en kon
men wissels tegen geld na de feestdagen voor 5½ pCt.
onderbrengen, maar gisteren werd opnieuw 5½ pCt.
gevraagd. Ook de prolongatierente liep op, noteerde
voorbijgaand zelfs 6¼ pCt. en callgeld steeg van
4 tot 5¼ à 6 pCt.

* * *

De post binnenlandsche wissels op de weekbalans
van De Nederlandsche Bank vertoont een stijging
van bijna f 50 miljoen. Deze stijging laat zich voor
een bedrag van f 40 miljoen verklaren door de cre-
dieteischen van den Staat. Voor dit bedrag is name-
lijk schatkistpapier bij De Bank rechtstreeks onder-
gebracht, blijkbaar verband houdende met de aflos-
sing van de Dollarleening 1923 C per 1 April.

De beleeningen stegen eveneens in belangrijke mate
en wel met bijna f 55 miljoen, waarin dus de gewone
eischen der maandwisseling ditmaal voornamelijk tot
uiting komen.

De post papier op het buitenland daalde opnieuw,
thans met bijna f 8.5 miljoen van bijna f 42.5 mil-
lioën op iets minder dan f 34 miljoen. Ook de diverse
rekeningen op de actiefzijde der balans vertoonden
een afname en wel met ruim f 25 miljoen van f 69.5
miljoen tot rond f 44.4 miljoen. Deze afname van
de buitenlandsche uitzettingen der Bank hangt ver-
moedelijk voor een belangrijk gedeelte eveneens samen
met evenbedoelde aflossing der Dollarleening.

De metaalvoorraad geeft een vermindering aan
van ruim f 0.7 miljoen, grotendeels uit hoofde van
de vermindering van den post zilver. Van den goud-
voorraad blijkt evenwel wederom een bedrag, thans
vân bijna f 12 miljoen naar het buitenland te zijn
overgebracht. Het renteloos voorschot aan het Rijk
daalde met bijna f 5.5 miljoen. De bankbiljetten
in omloop stegen met bijna f 52 miljoen. De reke-
ning-courant-saldi van anderen stegen met ruim
f 11 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo daalde
met ruim f 26 miljoen tot ruim f 100.5 miljoen.
Het dekkingspercentage bedraagt bijna 52.

* * *

Op de wisselmarkt had de discontoverhooging en
het vaste geld, na de daling op Maandag, niet veel
invloed. Integendeel de meeste koersen waren vaster.
Dollars stegen weder van 2.49¾ tot 2.49⁹/₁₆ en
Ponden van 12.10% tot 12.11¼. Ook Markten liepen
Dinsdag weder op, maar later nam het aanbod weder
toe en werd opnieuw voor 59.17½ afgedaan.

LONDEN, 30 MAART 1929.

Deze laatste week van de maand en het kwartaal
bracht natuurlijk vrij groote vraag naar geld. In aan-
merking genomen echter, dat ook de vraag voor de
Paaschdagen bevredigd moest worden, konden de
eischen aan de markt gesteld, zeer gemakkelijk be-
schouwd worden.

De vrij belangrijke verkoopen tegen verlaagde prij-
zen, die deze week op de New Yorksche Effecten-
markt voorkwamen, trokken hier natuurlijk zeer de
aandacht. Velen zijn van meening, dat de saineering
nog slechts weinig te beteekenen heeft en nog ver-
der moet gaan om een werkelijke verbetering op de
Europeesche geldmarkten te veroorzaken.

De discontomarkt neemt wijselijk een afwachtende
houding aan en houdt de notering op 5⁵/₁₆—¾ pCt.

ENKELE BESCHOUWINGEN NAAR AANLEIDING VAN DE TARIËFSVERLAGING VOOR REIZIGERS OP DE OOSTERLIJNEN DER STAATSSPOORWEGEN OP JAVA

Het moderne transportmiddel, de autobus, heeft in de laatste jaren ook op het dichtbevolkte Java zijn stempel gedrukt op de tot nog toe bestaande verhoudingen met betrekking tot het reizigers-vervoer.

Vond zij in den aanvang harer ontwikkeling een prachtig terrein van krachtsontplooiing in en om de groote centra van bevolking als Soerabaja, Batavia en Semarang, geleidelijk betrok zij ook de kleinere plaatsen in haar werkingsfeer en ontstonden interlocale buslijnen, welke met succes de concurrentie opnamen tegen de bestaande spoor- en tramwegen. Het volkomen ontbreken van wettelijke voorschriften, deze materie regelend (de betrekkelijke voorstellen der Motor Verkeerscommissie aan de Regeering werden in Maart 1928 gepubliceerd en zijn nog bij de Departementen van Algemeen Bestuur in behandeling), werkte de ontwikkeling van een toestand in de hand, welke fnuikend werd voor het railverkeer. Matig kapitaalkrachtige Chineezers en Vreemde Oosterlingen beijerden zich om 't hardst elkander vóór te zijn en beslag te leggen op de exploitatie van een gunstig geoordeeld traject, liefst dáár, waar 't mogelijk was het bestaand vervoer van goed renderende spoor- en tramwegen, welke een bevolkingsrijke streek plegen te doorkruisen, af te roomen. Door hun over 't algemeen hooge reizigerstarieven zijn het in hoofdzaak de particuliere spoor- en tramwegen op Java geweest, die het gevoeligst deze nieuwe concurrentie ondervonden en er zich weldra naar regelen moesten.

Aanvankelijk geleidelijk en tastenderwijs, doch ten slotte over de geheele linie werden de reizigerstarieven door al deze Maatschappijen verlaagd en nóg gaat men op dezen weg met meer of minder resultaat steeds verder.

Ook bij S.S. werd uiteraard de lijn, welke het reizigersvervoer vertoont, met aandacht gevolgd en nauwgezet overwogen, wanneer ook voor het Staatsnet het oogenblik aangebroken moest worden geacht, waarop verdere aftapping van reizigers door het gevaarlijke middel van tariefsverlaging moest worden tegengegaan. Gevaarlijk, omdat dit concurrentiewapen met uiterste bedachtzaamheid moet worden gehanteerd en een misslag hier tot nog nadeeliger financiële gevolgen kan leiden dan de autoconcurrentie zelve. A priori was het duidelijk, dat de doór de particuliere lijnen in Nederlandsch-Indië getroffen maatregel van algemeene tariefsverlaging voor het Staatsnet eerst noodig zou zijn voor een latere fase in de ontwikkeling van het autoverkeer, in de eerste plaats wijl de reizigerstarieven der S.S. lager waren dan die der vreemde lijnen, waardoor het overloopen naar den nieuwen concurrent zich minder krachtig manifesteerde, in de tweede plaats, omdat het verkeer over middelbare en lange afstanden (waarop de autoconcurrentie vooralsnog veel minder invloed uitoefent dan op korte afstanden) ten gevolge van het uitgebreide spoorwegnet met uitstekende snel- en expresverbindingen van zooveel overwegender invloed is op de ontvangsten, dan dat op weinig uitgebreide ondernemingen, zooals de particuliere lijnen op Java.

Het „mir nichts dir nichts” verlagen van tarieven met het uitsluitend doel de ontwikkeling van het autoverkeer tegen te gaan en voor eigen lijn alle vervoer op te eischen ligt geenszins in de bedoeling van de Dienstleiding. Duidelijk komt het breede inzicht van den Leider van dit Staatsbedrijf tot uiting in hetgeen deze — Ir. W. F. Staargaard — o.m. schreef in een beschouwing over „Spoor, auto en vliegtuig” in No. 2 van „Luchtvaart” waarvan de strekking op het volgende neerkomt:

Hoezeer het steeds stijgend reizigersvervoer op zichzelf, waarin niet alleen S.S., maar ook alle particuliere Maatschappijen ter wereld deelen, door den spoorman betreurd

wordt, — hij zal zich moeten gewennen aan de gedachte, dat er nu eenmaal vervoer is, hetwelk meer geëigend is voor de auto en voor het vliegtuig dan voor den spoor-trein.

Dit vervoer zal in vele gevallen welbewust door den ijzeren weg worden losgelaten, óf doordat de ondernemer in het verlies berust (hetgeen ik bijv. mogelijk acht bij korte voedingslijnen, welke in goedertransport hun hoofdreden van bestaan vinden), óf doordat hij zelf de auto in zijn rollend materieel gaat betrekken als concurrentiewapen om de auto met de auto te bestrijden. Het zou echter geen verstandige spoorwegpolitiek zijn, — en zeker niet voor een gemeenschapsbedrijf als de S.S. —, wanneer de ijzeren weg coôte que coôte ging concurreren om vervoer te behouden, dat, wegens grooter efficiency feitelijk de auto toekomt.

De aanvankelijke strijd tusschen trein en auto beteekent in het algemeen een betere specialiseering voor het meest geschikte transportmiddel voor elk bepaald soort van transport, aangezien elk dat vervoer blijvend tot zich trekken zal, dat met zijn bijzonder karakter overeenstemt. Anderzijds echter gaat het er om, door doelmatige maatregelen o.a. op tariefgebied niet meer vervoer te verliezen dan noodzakelijk is en aldus een voor den spoorweg gunstiger evenwichtsniveau in de automatische vervoersverdeling tusschen spoor en auto te bereiken, van welk niveau af dan bij toenemende economische ontwikkeling der betrokken landstroken zowel de spoorweg als de auto samen hun reizigersopbrengsten kunnen zien toenemen.

Deze gedachtengang ligt ten grondslag aan de tariefsverlagingen, welke op 1 Januari jl. op een gedeelte van het Javanet van kracht geworden zijn.

Omvang en beteekenis dier verlaging zullen hieronder nog eenige nadere toelichting vinden.

Blijkens het laatst beschikbare Jaarverslag van den Dienst der Staatsspoorwegen over 1927 bedroeg de reizigersopbrengst van het hoofdnet der Westerlijnen (W. L.) d.i. het geheele Staatsnet bewesten Djokjakarta (exclusief de Staatstrams) 12.3 miljoen gulden, van dat der Oosterlijnen 6.9 miljoen gulden.

Ten opzichte van het voorafgaande jaar 1926 stegen de reizigersinkomsten der W. L. nog 2 pCt., terwijl die der O. L. 2 pCt. daalden. Het aantal reizigers steeg op eerstgenoemd net nog 4 pCt., doch daalde op de O. L. reeds 7 pCt.

De minder gunstige exploitatieresultaten, — voorzover deze althans het reizigersvervoer betreffen¹⁾ — bleken ten nauwste samen te hangen met de toenemende motorconcurrentie, welke hier meer dan op de Westerlijnen in de ligging der hoofdspoorwegen een gunstiger ontwikkelingsmogelijkheid vond.

In den loop van 1928 is dit voor de O. L. ongunstiger beeld nog aanzienlijk verscherpt en blijven de laatste maandopbrengsten niet minder dan 20 pCt. ten achter bij die van de overeenkomstige in 1927. Lijnvakken van een opbrengst-*vermeerdering* komen hier niet meer voor, behoudens één enkel betrekkelijk kort bergtraject in Besoeki, zulks in tegenstelling met de W. L., waar de totale reizigersinkomsten eveneens geregeld dalende zijn, in de laatste maanden van 1928 gemiddeld 7 pCt., doch lijnvakken met een sterke daling nog afgewisseld worden met trajecten, die op doorlopend accres kunnen bogen.

De statistische gegevens, behorende bij het Jaarverslag 1927, wijzen nu niet alleen op een sterke *afnemening* in aantal reizigerskilometers op den *korten afstand* voor alle klassen, doch tevens op een *stijgende toeneming*, eveneens voor alle klassen *boven* zekere afstandsgrens. Voor de 3e klasse algemeen tarief bleek bijv. een daling van 13 pCt. reizigerskilometers voor afstanden van 31—50 KM., terwijl boven de 500 KM. de vooruitgang 17 pCt. bedroeg.

In 1928 is dit verschijnsel nog sterker tot uitdrukking gekomen, in zoover de dalingen op korten afstand onrustbarender afmetingen aannamen, terwijl het lange afstandsverkeer nog iets toenam. Officieele

¹⁾ De totale exploitatie-resultaten zijn zeer gunstig daar tegenover de daling der reizigers-opbrengsten met 1 miljoen gulden in de periode 1924—1928 een *stijging der goederen-opbrengsten* staat van 12 miljoen gulden in dezelfde periode.

jaarverslagcijfers over 1928 staan echter nog niet ten dienste.

Het was duidelijk, dat, wilde men vraag en aanbod van reizigerskilometers op de korte afstanden meer in overeenstemming met elkaar brengen en een voor den spoorweg gunstiger evenwichtspeil in de verdeling van het reizigersvervoer tusschen beide transportmiddelen tot stand brengen, tariefsmaatregelen op den korten afstand noodzakelijk waren. Deze konden tot stand komen in den vorm van retourkaarten, van buurtkaarten e.d. op korte trajecten tegen verlaagden prijs, derhalve met handhaving van het bestaande algemeene tarief zoowel voor lange als korte afstanden. Waar het uitgebreide net der Oosterlijnen over de volle lengte aan concurrentie bloot stond, zou het noodzakelijk zijn deze speciale tariefsmaatregelen vrijwel overal toe te passen, hetgeen bezwaren van administratieve aard meebracht. Deze zouden echter te overwinnen zijn geweest, ware het niet, dat andere overwegingen hun invloed deden gelden.

Tot goed begrip daarvan is het noodig de bij de spoorwegen op Java toepassing vindende eenheidsprijzen per reizigerkilometer ter sprake te brengen. Deze waren bij S.S.:

Klassen	Eenheidsprijzen S.S. per K.M. in centen			
	I	II	III alg. tar.	III inls
v66r 1920....	4.5	3.0	1.5 tot 250 K.M. 1.0 boven 500 "	1.0
na 1920....	5.875	3.75	1.875 tot 250 " 1.25 boven 500 "	1.25

De in 1920 met 25 pCt. verhoogde basisprijzen vinden tot heden nog steeds toepassing, hetgeen samenhangt met het belangrijk verhoogd indexcijfer voor den levensstandaard sinds de oorlogsjaren.

De vreemde lijnen hadden tot voor kort alle hogere eenheidsprijzen, o.a.:

	I	II	III	III inls
spoor { N.I.S.	8.0	4.0	2.0	1.4
{ S.C.S.	7.0	4.2	2.1	1.4
tram { S.J.S.		5.0	2.6	1.3
{ S.D.S.		5.6	2.8	1.4

In de jaren 1926 tot 1928 werd echter — zij 't noodgedrongen — algemeen omlaag gegaan, t.w.:

	I	II	III	III inls
N.I.S.	4.5	3.0	1.5	1.0
S.O.S.	7.0	4.2	1.5	1.0
S.J.S.		3.6	1.3	0.9
S.D.S.		4.0	1.5	1.0

terwijl sinds kort het 3e klasse alg. tarief op enkele lijnen geheel of gedeeltelijk tot het prijspeil der inlanderklasse verlaagd werd door toelating in deze laatste klasse ook van niet-inlanders.

Sindsdien doet zich het eigenaardig verschijnsel voor, dat de algemeene reizigerstarieven der S.S. duurdurder zijn dan die der particuliere spoor- en trambedrijven, een verschijnsel, uniek in de geschiedenis der Java-spoorwegtarieven, doch zijn natuurlijke oorzaak vindend in de tot voor kort krachtiger positie van het Staatsbedrijf tegenover de alom inwerkende verzwakende invloeden der autoconcurrentie.

Het geregeld accres van het reizigersverkeer op den langen afstand in het bijzonder in de lagere klassen, wijst er op, dat de thans nog aangelegde eenheidsprijs niet te zwaar drukt en uit een oogpunt van bevolkingswelvaart en draagkracht verlagingsdier tarieven eigenlijk niet noodzakelijk is. Het vervoer op middelbare en korte afstanden, hetwelk het grootste gedeelte der inkomsten oplevert, eischt echter tariefsverlaging om redenen bovenomschreven.

In verband hiermede heeft zich bij de Dienstleiding de overtuiging gevestigd, — welk inzicht, voorzover mij bekend, door de Regeering gedeeld wordt — dat een algemeene verlaging in de toekomst tot het peil van v66r 1920 gewenscht is. Inkomstenderving voor reizen over groote afstanden zal hier ongetwijfeld het gevolg van zijn, doch zal een dergelijke

verlaging in elk geval het verkeer ten goede komen.

Bedachtzaamheid in deze materie bleek echter een eerste vereischte, gelet op de op het tijdstip der overweging (September 1928) zorgelijke verwachtingen voor het evenwicht der Landsbegrooting over het komende dienstjaar 1929. De Dienstleiding realiseerde terdege het feit, dat een algemeene verlaging een sprong in het duister was en zonder twijfel een dadelijk sterk voelbaar inkomstenverlies veroorzaaken zou. Een geleidelijke overgang, waarbij een concessie aan den tariefsvorm noodzakelijk was, bleek de aangewezen weg.

Reeds was op 1 Februari 1928 op het sterkst beconcurrerde lijnvak tusschen Soerabaja en Malang (van pl.m. 100 KM. lengte bij wijze van proef een met 20 pCt. verlaagd reizigerstarief voor alle klassen ingevoerd. De resultaten van dit tarief bleken in den loop van 1928 zoodanig uit te vallen, dat de v66r het tijdstip der verlaging bestaande achteruitgang van 19 pCt. in de reizigersinkomsten uit het locaal verkeer, na dat tijdstip gehandhaafd bleef, hetgeen dus beteekent, dat de tengevolge dier tariefsverlaging van 20 pCt. veroorzaakte vervoersvermeerdering juist voldoende was om het verliesrisico van extra 20 pCt. inkomstenderving op te heffen. Er was dus geen geldelijk offer gebracht, terwijl daarentegen het evenwichtsniveau in de verdeling van het vervoer op en langs dit drukke lijnvak zich ten gunste van het Staatsbedrijf gewijzigd had, hetgeen in den loop der verdere maanden duidelijk aan het licht kwam in den vorm van z66r sterk achteruitlopende inkomstencijfers op de andere baanvakken der Oosterlijnen bij een ongeveer stationnair blijvend niveau tusschen Soerabaja en Malang. Dit verschijnsel wettigde zelfs de conclusie, dat niettegenstaande een doorgaanden achteruitgang in inkomsten op bedoelde Malanglijn de ingevoerde tariefsverlaging zelfs re6el voordeel gebracht had.

De vorenomschreven overwegingen en de resultaten van dit proeftarief deden besluiten — en de Regeering vereenigde zich in October 1928 volkomen met de betrekkelijke voorstellen —, op 1 Januari 1929 bij wijze van geleidelijken overgangsmaatregel, alleen voor de Oosterlijnen, op korte afstanden de tarieven voor alle klassen met 20 pCt. te verlagen. Voor de hogere klassen golden hierbij niet dezelfde overwegingen als voor de 3e klasse en inlanderklasse, wijl het daar niet de autobusconcurrentie is, die de opbrengsten dalen doet, doch w66l de particuliere auto en de taxi, alsmede het alom optredend verschijnsel van steeds verdergaande verschuiving van het vervoer van de hogere naar de lagere vervoersklassen. Bij de tariefsverlaging voor de hoogste klassen, welke tot gevolg heeft, dat de tot nog toe bestaande verhouding van 4.5 : 3 : 1.5 : 1 tusschen de eenheidsprijzen der verschillende klassen gehandhaafd blijft, spreekt de wensch dit verschijnsel van vervoersverschuiving naar beneden niet in de hand te werken, doch zooveel mogelijk een stimulans in omgekeerden zin te verkrijgen, een woordje mee.

Vergelijkt men de huidige vrachtprijzen met die, geldig hier in Nederland, waar geen evenredig kilometertarief toepassing vindt, dan krijgt men in centen uitgedrukt voor:

	I	II	III	IV
Nederland	245	195	140	—
bestaand S.S. Java	290	190	96	62
nieuw S.S. Java..	230	150	74	50

Door het invoeren van dit verlaagd tarief op de Oosterlijnen, wordt een maximum verliesrisico geloopt van ruim f 800.000, dat door vervoersvermeerdering moet worden ingehaald, wil de maatregel bepaaldelijk succes opleveren.

Door deze verlaging niet algemeen, doch slechts over de korte afstanden door te voeren, wordt alleen voor het O. L.-net een meerdere inkomstenderving

van 6 ton gouds bespaard, hetwelk zekerlijk niet voor inhaling vatbaar is.

Werd ook het net der Westerlijnen reeds dadelijk betrokken in deze verlaging, dan zou globaal op drie maal hogere verliesposten gerekend moeten worden, terwijl de kans op een voldoende stijging in het reizigersverkeer op het W.L.-net, om hiermede het dadelijk verlies aldaar van pl.m. 1.5 miljoen gulden in te halen, vooralsnog uiterst gering te achten is.

Het is daarom een daad van wijs beleid, om de tariefsverlaging voorloopig te beperken tot de Oosterlijnen en door te voeren op de wijze als thans geschied is.

J. PH. P. HOLTROP.

Bandoeng, Januari 1929.

RUSLAND'S PETROLEUMRIJKDOM.

Reserven aan en winning van ruwe petroleum na de nationalisatie.

Het oogenblik, waarop de met aanwending van groote machtsmiddelen gevoerde strijd der drie verbonden West-Europeesch-Amerikaansche petroleum-concerns (Koninklijke-Shell, Anglo-Persian-Burmah Oil en Standard Oil Co. of New Jersey) tegen de Russische en om de Russische petroleum met het sluiten van een vrede eindigde, vormt wel een geschikt tijdstip voor een korte beschouwing omtrent de ontwikkeling en de tegenwoordige beteekenis van de Russische petroleumindustrie. En dit te meer, waar wel verreweg het grootste deel van het publiek door de vredesvoorwaarden wellicht nog meer verrast zal zijn dan door het sluiten van dien vrede op zichzelf, hoewel ook dit, na alles wat daaraan is voorafgegaan, geen geringe verrassing opleverde. Want al moge deze vrede dan ook voor geen der strijdende partijen een overwinning hebben gebracht, welke in onzen tijd van sport en aan sport ontleende beeldspraak het best met het veelzeggende woord „knock-out” gekenschetst zou zijn, zoo kan toch de onpartijdige waarnemer daarvan moeilijk een anderen indruk ontvangen, dan dat de bekend geworden vredesvoorwaarden een onmiskenbare overwinning op „punten van de eene partij” beteekenen. Natuurlijk kan het, gezien de ontstentenis van een scheidsrechter en een jury, haar niet worden belet, de zege voor zich op te eischen en — althans — te trachten, de klove, die het beoogde van het bereikte scheidt, niet ten volle zoo breed te laten voorkomen als deze in werkelijkheid wel is. Deze afloop van den strijd zou echter niet mogelijk zijn geweest, wanneer niet de *Russische petroleumindustrie*, de inzet van dezen kamp, zich tevens een steeds krachtiger werkend wapen in dien strijd had getoond. Dit alles rechtvaardigt, afgezien van het belang, waarop het onderwerp zonder meer reeds aanspraak mag maken, wel in voldoende mate de hierna volgende beschouwingen.¹⁾

* * *

Hoewel heden ten dage in verband met de buitengewone petroleum-vondsten der laatste jaren in de Ver. Staten en in weerwil van den daar te lande nog steeds teveel beoefenden rooibouw bij de petroleum-

¹⁾ Deze zijn gegrond, voor zoover het statistische gegevens betreft, grotendeels op officieele — of officieuze — publicaties van de Sovjets, en moeten daarop wel gegrond zijn, want andere gegevens zijn niet beschikbaar. Toegevoegd moge hieraan worden, dat herhaalde controle van dit materiaal somwijlen kleine afwijkingen als resultaat aantoonde (veroorzaakt blijkbaar door afronding, verschil in classificatie, gebruik van voorloopige en definitieve cijfers, zonder dat in elk van deze gevallen werd duidelijk gemaakt waarmede men te doen heeft, of die daaraan moeten worden toegeschreven, dat de gegevens in het eene geval betrekking hebben op de totale productie, in andere evenwel niet op de kleinere produceerende gebieden enz.). Deze afwijkingen zijn mochtans niet zoo groot, dat zij aanleiding moeten geven tot twijfel aan de juistheid van het materiaal, of om het hier geteekende beeld te bestempelen met een ernstig vitium originis.

productie, nauwelijks iemand meer de vrees zal deelen voor spoedige uitputting der Amerikaansche petroleum-reserves, en deze veeleer als onmetelijk mogen worden beschouwd, blijft toch het feit bestaan, dat ook de Russische petroleumterreinen en reserves, zelfs in vergelijking met de schatten van Amerika, als buitengewoon rijk, veelbelovend en begeerenswaard aangemerkt moeten worden. Zij waren in een tijdperk, waar voorgewende of werkelijke bezorgdheid wegens spoedige uitputting der Amerikaansche olie-reserves de gemoederen beheerschte en dienen moest ter rechtvaardiging van Regeeringssteun bij het Amerikaansche streven naar expansie (wanneer men te dien opzichte niet van een Regeeringsinitiatief wil spreken) een dubbel zoo begeerlijk object. Ofschoon het steeds riskant is, dergelijke ramingen van reserves zonder nadrukkelijk voorbehoud te aanvaarden — de herhaalde en steeds als te laag erkende ramingen der Amerikaansche reserves mogen deze bewering bekrachtigen — zoo moge te dezer plaatse een zoodanige, door Russische geologen slechts enkele jaren geleden opgestelde, berekening worden voorgelegd, omdat zij er toch ongeveer een denkbeeld van geeft, wat de *Russische petroleumvoorraden* beteekenen en hoe deze over de verschillende gebieden zijn verdeeld:

Petroleumreserven van Sovjet-Rusland.¹⁾

Gebied	Reserven (in 1000 tons)	pCt.
Bakoe	1.442.600	50,1
Grosny	900.000	31,3
Koeban	65.600	2,3
Trans-Kaukasië	32.800	1,1
Oeral	262.400	9,1
Oechta	32.800	1,1
Sachalin	98.400	3,4
Tsjeleken	32.800	1,1
Fergana	16.400	0,6
Totaal	2.883.800	100,—

Ter vergelijking zij toegevoegd, dat de jongste Amerikaansche raming, die van het „Comité van Elf” van het American Petroleum Institute (1925), aangaf 5.3 milliard barrels, welke door middel van de gewone productiemethoden gewonnen konden worden, waarna dan nog 26 milliard barrels in den bodem zouden achterblijven.²⁾ Ongeacht de productie der Ver. Staten na 1925 (alleen in 1927 en 1928 reeds meer dan 900 miljoen barrels per jaar), mag men aannemen, dat een thans op te stellen taxatie nauwelijks een lager cijfer voor de nog resteerende olie-reserven zou opleveren dan het in 1925 genoemde.

Wat echter betreft de productie uit deze reserves, zoo zij erop gewezen, dat 13,9 pCt. van alle petroleum, die ter wereld werd gewonnen, sedert er een dezen naam verdienende petroleum-industrie bestaat, uit Rusland afkomstig is. Dit is tevens nagenoeg twee derde van de in de Oude Wereld gewonnen olie. Haar hoogtepunt had de Russische petroleum-industrie bereikt ongeveer bij den aanvang der twintigste eeuw, toen, zooals uit de volgende tabel blijkt, tijdelijk meer dan de helft van alle destijds gewonnen olie uit den Russischen bodem kwam. Na een flinken terugslag in het revolutiejaar 1905 was weder een stijging der productie gevolgd, en in de jaren 1907 tot 1917 bedroeg de productie telkens meer dan 60 miljoen barrels.

¹⁾ Naar werken van verschillende Russische geologen weergegeven door: „Economic Statistics of the Soviet Union”, uitgegeven door Amtorg Trading Corporation, New York, Juni 1928, pag. 17 en L. Ramsin, leider van het Warmte-technisch Instituut der U. d. S. S. R. „Volkswirtschaft” 1927. No. 15/16, pag. 10 e.v.: „Die Energievorräte der U. d. S. S. R.”

²⁾ De eerste Amerikaansche raming (Day) van 1908 vermeldde een cijfer tusschen 8.515 en 22.515 miljoen barrels; de tweede (Arnold) van 1914 noemde 7.675 miljoen; die van White in 1918 kwam op een cijfer van 6.700 miljoen, en die van de American Association of Petroleum Geologists van 1920 had tot resultaat 9.280 miljoen barrels. (Ongeveer 7 barrels = 1 ton).

Rusland's aandeel in de wereldproductie van petroleum¹⁾

Jaar	Wereldproductie (in 1000 barrels)	Waarvan Rusland	in pCt.
1870	5.799	204	3,52
1875	9.977	697	6,99
1880	30.018	3.001	10,00
1885	36.765	13.925	37,88
1890	76.633	28.691	37,73
1895	103.692	46.140	44,50
1900	149.137	75.780	50,81
1901	167.440	85.168	50,87
1902	181.809	80.540	44,30
1903	194.879	75.591	38,79
1904	217.948	78.537	36,09
1905	215.292	54.960	25,55
1906	213.263	58.897	27,62
1907	263.957	61.851	23,43
1908	285.287	62.187	21,80
1909	298.709	65.970	22,09
1910	327.763	70.337	21,38
1911	344.361	66.184	19,22
1912	352.445	68.019	19,30
1913	385.345	62.834	16,31
1914	407.544	67.020	16,44
1915	432.036	68.548	15,87
1916	457.430	65.817	14,37
1917	502.751	63.072	12,55
1918	503.320	27.168	5,40
1919	555.796	31.752	5,69
1920	695.281	25.430	3,66
1921	765.928	28.968	3,79
1922	858.715	35.692	4,15
1923	1.018.900	39.156	3,84
1924	1.013.623	45.355	4,47
1925	1.068.741	52.448	4,91
1926	1.098.389	64.311	5,86
1927	1.261.083	77.018	6,11
1928	± 1.322.896	± 87.800	6,61

Deze cijfers zijn voldoende om ongeveer een beeld te geven van de Russische totale productie met haar *catastrophalen teruggang* der jaren 1918—1922, maar ook met de daarna ingetreden *snelle stijging*, welke de productie reeds in 1926 het cijfer deed bereiken van het laatste vredesjaar (1913; geen zeer gunstig jaar) en voor 1928 naar alle waarschijnlijkheid ook het hoogste cijfer van vóór den oorlog heeft doen overtreffen.

Deze cijfers moeten echter worden aangevuld met de opgave, hoeveel de *afzonderlijke gebieden* tot deze totale productie bijdroegen; want ook hierbij hebben zich merkwaardige veranderingen voorgedaan, welke aldus kunnen worden samengevat, dat evenals tevoren het grootste deel der productie op rekening van Bakoe en Grosny komt, maar dat in het laatstgenoemde gebied, in tegenstelling tot Bakoe, waar nog niet het laatste voor-oorlogscijfer is bereikt, tegenwoordig ongeveer driemaal zo veel olie wordt gewonnen als in het jaar 1913.

Productie van ruwe petroleum in Rusland
van 1905—1927/28.²⁾

Gebied	(in 1000 tons)			
	1905	1910	1913	1916
Bakoe	6.720,9	8.223,0	7.680,0	7.820,0
Grosny	706,0	1.212,2	1.207,2	1.682,3
Oeral-Emba	—	—	98,3	253,9
Tsjeleken	—	157,1	137,6	81,9
Fergana	34,4	27,8	32,8	—
Maikop	—	21,3	78,6	34,4
Totaal	7.461,3	9.641,4	9.234,5	9.872,5

¹⁾ Cijfers van de U. S. Geological Survey; 1928 geraamd. 1 Barrel = ± 160 Liter; ± 7 barrels = 1 ton. — De opgaven in de „Volkswirtschaft U. S. S. R.“ wijken van deze cijfers eenigszins af en luiden bijv. voor de percentages van 1913—1925: 17,7 — 16,6 — 16,1 — 15,9 — 12,9 — 4,4 — 6,0 — 4,1 — 3,9 — 4,2 — 4,0 en 4,8. (W. Chudadow, „Die Naphtavorkommen und die Aussichten der Naphtaindustrie der U. d. S. S. R.“, Aus der Volkswirtschaft der U. d. S. S. R., 4de Jaargang, No. 6, pag. 120 e.v.)

²⁾ Naar Prof. Ivan M. Goubkin, „Dix Années d'Industrie Pétrolière Soviétique“, Le Pétrole Russe 1928, No. 6, pag. 2 e.v. met aanvullingen.

	1918	1920/21	1921/22	1922/23	1923/24
Bakoe	3.055,0	2.486,6	3.012,4	3.569,3	4.230,8
Grosny	412,8	1.202,3	1.436,9	1.502,1	1.629,9
Emba	132,7	48,6	133,9	132,7	121,2
Koeban-Zw. Zee	—	37,7	46,0	45,9	54,1
Tsjeleken en Fergana	24,6	16,7	21,0	21,3	21,3
Totaal	4.437,5	3.791,9	4.650,2	5.271,3	6.057,3
1924/25	4.737,2	5.586,1	6.809,7	7.573,8	—
1925/26	2.007,5	2.411,9	3.021,8	3.573,0	—
1926/27	194,9	217,9	253,5	252,4	—
1927/28	77,0	72,1	81,9	—	—
1928	24,6	29,5	29,5	—	—
Totaal	7.041,2	8.317,5	10.196,4	11.399,2	—
1924/25	7.041,2	8.317,5	10.196,4	11.399,2	—

*) Met inbegrip van de kleine producenten 11.544.610 ton.

De geleidelijke toeneming der productie van Bakoe en de sprongwijze van Grosny staan in verband met een aantal speciale factoren: sterk toenemende activiteit bij het boren (overigens is in 1927/28 voor Grosny een zoo aanmerkelijke teruggang — bijna 29 pCt. — tegenover 1926/27 ingetreden, dat daardoor ook het gezamenlijke aantal geboorde Meters voor alle terreinen een vermindering te zien geeft); ontginning van nieuwe velden en het aanboren van spuitende bronnen zou men in samenhang hiermede mogen noemen.

Ten aanzien van de afzonderlijke factoren is het moeilijk te zeggen, in hoeverre de met een geringer aantal geboorde Meters bereikte grotere productie de oorzaak der verminderde activiteit bij het boren was, of in hoeverre andere omstandigheden daartoe hebben bijgedragen. Van de *boor-activiteit* zelve geeft de onderstaande opstelling een nader overzicht:

Boringen (in Meters).

Gebied	1913	1920/1	1921/2	1922/3	1923/4	1924/5	1925/6	1926/7	1927/8
Bakoe	166.817	34.321	15.082	50.833	77.617	118.768	200.819	255.255	262.065
Grosny	62.708	1.842	3.440	16.797	40.517	57.030	73.309	104.792	74.834
Emba	?	—	—	—	1.340	3.011	4.408	12.175	13.216
Totaal*)	269.800	—	—	—	119.474	178.809	278.536	372.222	350.115

*) met inbegrip van andere gebieden.

De boringen worden in toenemende mate uitgevoerd als moderne „rotary-boringen“; bij Bakoe waren het in de jaren 1923/24—1927/28 achtereenvolgens: 24,7 — 54,3 — 62,6 — 71,3 en 76,6 pCt.; bij Grosny in hetzelfde tijdvak: 12,8 — 15,4 — 24,5 — 38,3 en 52,2 pCt.¹⁾ Het totale aantal boringen was bij het einde van het bedrijfsjaar 1927/28 voor Bakoe geringer dan in den voor-oorlogstijd, voor Grosny de helft grooter; een groot deel van de bronnen was voorzien van pompen voor groote diepten. Details daaromtrent geeft het volgende overzicht:

Aantal boringen

Jaar	Bakoe	waarvan met „dieptepompen“ in %		Emba
		Grosny	met „dieptepompen“ in %	
1913	3445	—	351	12
1918	3011	—	41	96
1920	1825	—	106	18
1921	938	—	170	33
1922	1379	—	228	52
Oct. 1923	1768	0,4	—	2,2
1924	2207	4,8	355	22,4
1925	2258	35,3	—	64,4
1926	2760	59,5	—	71,2
1927	3108	75,6	—	82,0
Aug. 1928	3291	79,6	(Oct.) 520	86,1

Electrificatie op ruime schaal van het bedrijf heeft eveneens plaats gevonden: bij Bakoe waren in Octo-

¹⁾ De gegevens inzake de boor-activiteit alsmede enkele andere, betrekking hebbende op de werkzaamheden in de gebieden van Bakoe en Grosny, zijn ontleend aan de artikelen van N. M. Neumann, Adjunct-directeur der vertegenwoordiging van de Asneft te Moskou, „La Région pétrolière de Bakou“, en van G. K. Maximovitch, Adjunct-directeur der vertegenwoordiging van de Grosneft te Moskou, „La Région pétrolière de Grosny“, gepubliceerd in „L'Industrie Pétrolière en U.R.S.S.“ (Uitgave van de Courrier des Pétroles te Parijs) 1929, pag. 19 e.v. Ook in „Sondernummer VIII“ van „Petroleum“, Berlijn, 1929, verschenen.

ber 1927 2915 bronnen van te zamen 3106 geëlectriceerd, of 94 pCt. — een buitenlandsch bezoeker vertelt zelfs, dat de electricatie sindsdien 100 pCt. heeft bereikt —; bij Grosny op het einde van 1927/28 85 pCt. Deze heeft geleid tot een belangrijke vermindering van het *brandstofverbruik* op de terreinen; dit bedroeg voor alle velden in 1927/28 538.100 tons tegen 605.800 tons in het vorige jaar, dus 1.1 pCt. minder, waartegenover de productie met 1.3 pCt. steeg¹⁾. Het brandstofverbruik beliep totaal 4,7 pCt. tegen 6,0 pCt. der productie en wanneer men de productie van spuitende bronnen buiten beschouwing laat, 7,9 tegen 8,9 pCt.²⁾.

Men heeft hierbij dus te doen met verbetering der productiemethoden en vermeerdering der productie zelve in een bepaald gebied, maar ook dit laatste is sedert de nationalisatie sterk vergroot. Men wijst van Russische zijde even gaarne als op de eerste, ook op de toeneming der productie uit *nieuw-ontgonnen gebieden*. Zoo werden in verschillende districten van *Bakoe* nieuwe lagen ontdekt, verdere voortzettingen der velden kwamen aan den dag en men heeft o.a. het Noordelijke deel der Baai van Bibi-Eibat gedempt en daar een model-boorbedrijf opgericht. Eveneens heeft men in het *Grosny*-gebied, te Staro- en Novo-Grosny (Oud- en Nieuw-Grosny), voorts te Vosnesensk en Terek belangwekkende nieuwe lagen ontdekt. Voor Bakoe is een overzicht van de uitbreiding der terreinen sedert de nationalisatie beschikbaar:

Het petroleumgebied van Bakoe na de nationalisatie (in H.A.).³⁾

Terrein	Bij de nationalisatie	Sindsdien in exploitatie genomen	Geëxploreerd	Totaal
Balakhany	391,1	94,0	170,4	655,5
Sabountchi	419,5	98,3	159,5	677,3
Ramany	378,0	91,8	196,6	666,4
Soerakhany	393,3	161,7	257,8	812,8
Bibi-Eibat	357,2	230,5	142,0	729,7
Binagadi	543,4	135,5	327,7	1.011,6
Totaal	2.487,5	811,8	1.254,0	4.553,3

De produceerende oppervlakte van *Oud-Grosny* bedraagt circa 1800 H.A. en die van *Nieuw-Grosny* ongeveer 900 H.A.; bij het eerste, 6 K.M. ten Noordwesten van Grosny gelegen en 14 K.M. lang, bedraagt de dikte der oliehoudende horizonten totaal 1300 M., bij de laatste, 3 K.M. ten Zuidoosten der stad, en ongeveer 7 K.M. lang, zijn de lagen tezamen circa 1000 M. dik. Grosny is, meer dan de overige gebieden, dat van de spuitende bronnen. Dit verklaart ook, waarom de z.g. *boor-coëfficiënt* d.w.z. de verhouding tusschen het aantal geboorde Meters en een bepaald productiekwantum voor Grosny veel gunstiger is dan voor Bakoe, waar deze echter van 1565 M. boring op 10.000 tons geproduceerde ruwe olie in 1925/26 terugliep tot 1522 in 1926/27 en tot 1320 M. in 1927/28. Tevens wordt gemeld, dat de *boorkosten* te Bakoe, voor 1923/24 (zijnde het beginjaar van een rationeeler bedrijfsvoering op 100 gesteld, in de volgende jaren daalden tot resp. 67, 51 en 47 pCt.; voor 1927/28 staan ons de desbetreffende cijfers nog niet ter beschikking⁴⁾.

Door dit alles is ook de *kostprijs* van de ruwe petroleum zelve sedert 1923/24 in genoemd gebied verminderd tot resp. 66,5, 65,3 en 51,6 pCt.

Behalve van de ruwolie-productie moet ook van de *gaswinning* worden gewag gemaakt, waarin aanmerkelijke vorderingen werden bereikt, zooals duidelijk blijkt uit onderstaande tabel:

¹⁾ Van de verbruikte brandstoffen kwamen in 1927/28 en 1926/27 op rekening der op de velden zelf gebruikte hoeveelheden 195.800 tegen 253.400 tons, van gas 168.100 tegen 176.500 tons en van elektrische centrales 174.200 tegen 175.900 tons.

²⁾ L'Industrie Pétrolière, pag. 6.

³⁾ Le Pétrole Russe, No. 19, pag. 5.

⁴⁾ Cijfers volgens N. M. Neumann, l. c., pag. 22.

Gasproductie op de voornaamste terreinen (in tons).¹⁾

Jaar	Bakoc	Grosny
1921/22	23.500	—
1922/23	22.500	—
1923/24	25.000	11.582
1924/25	84.200	42.622
1925/26	151.800	54.797
1926/27	159.800	83.834
1927/28	161.200	110.000

Voor het thans aangevangen economische jaar 1928/29 werd het volgende *werkprogram* ten aanzien van boringen en ruwe olie- zoowel als gas-productie opgesteld, dat een verdere verhooging der productie in uitzicht stelt:

Boor- en uitbreidingsprogram voor 1928/29.²⁾

Gebied (Trust)	Boringen	Prospecteerboringen (in Meters)		Totaal	in % van het plan voor 1927/28
		Boringen	Totaal		
Asneft	286.200	47.600	333.700	129,6	
Grosneft	48.300	34.900	83.200	100,2	
Koebtsjerneft	8.300	6.300	14.600	105,0	
Embaneft	9.100	7.800	16.900	120,0	
Totaal	351.900	96.600	448.400	121,4	

	Ruwe olie	Aardgas (in 1000 KG.)		Totaal	in % van het plan voor 1927/28
		Boringen	Totaal		
Asneft	8.337.000	183.000	8.520.000	108,8	
Grosneft	3.780.000	125.000	3.905.000	117,9	
Koebtsjerneft	127.000	—	127.000	127,0	
Embaneft	269.000	1.000	270.000	98,2	
Totaal	12.513.000	309.000	12.822.000	110,8	

Tegen 1931/32 wil men de totale productie op bijna 20 miljoen tons brengen, waarvan pl.m. 12.200.000 voor Bakoe en 5.700.000 tons voor Grosny.

Resumeerende constateert men een onloochenbaar technisch en kwantitatief succes bij de productie, zooals ook door buitenlandsche bezoekers der Russische olievelen wel wordt erkend.³⁾ Bij de beoordeeling daarvan moet men wel in het oog houden, dat ten tijde der definitieve nationalisatie — 28 Mei 1920 — de Russische petroleum-industrie in zeer zorgelijken toestand verkeerde; de eischen van den oorlogstijd, de gebeurtenissen van den wereld- en burgeroorlog hadden zich zeer sterk doen gelden. In een ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan der „Asneft” en „Grosneft” geschreven terugblik, heeft Ing. A. Serebrowski, de bekwame, sindsdien evenwel in ongenade gevallen en van zijn functies ontheven toenmalige leider van de „Asneft”, een aanschouwelijk beeld opgehangen van deze eerste vijf jaren en van de moeilijkheden ervan:⁴⁾

„... In het jaar 1920 zag zich de petroleumindustrie van Azerbeidsjan (Bakoe) voor de taak gesteld, meer dan 200 afzonderlijke kapitalistische ondernemingen te vereenigen, welke zich nog bovendien in beschadigden en onbruikbaren toestand bevonden. De eerste moeilijkheden vormden het gebrek aan arbeidskrachten en het onvoldoende kwantum, ten deele zelfs het volslagen gebrek, aan materiaal en machines. Daardoor worden verklaard de daling der petroleum-productie en de stilstaan der boorwerkzaamheden in den eersten tijd. Anderzijds evenwel vereischte de conjunctuur der jaren 1920—1922 de inspanning van alle krachten, om het uitgehongerde land te voorzien van brandstof, (lamp)-olie en smeerolie. Verder werden alle krachten in dienst van den uitvoer gesteld, en juist dit vraagstuk werd met schitterend resultaat tot oplossing gebracht.

Tegen het einde van 1922 wijzigde zich de conjunctuur. In overeenstemming met de algemeene richtlijnen der economische politiek, stelde zich de Asneft thans geheel andere opgaven tot taak. Het kwam erop aan, de productie te vergroten, de methoden te verbeteren en den kostprijs te verlagen. Aanhoudende financieele moeilijkheden maakten deze taak bijzonder moeilijk....”

¹⁾ L'Industrie pétrolière, pag. 22 en 30.

²⁾ Le Pétrole Russe, No. 15, pag. 2.

³⁾ Men vergelijke bijv. de mededeelingen van den leider der grootste boorwerkstoffenfabriek op het vasteland van Europa, Alfred Wirth & Co. te Erkelenz, in „Petroleum”, Jaarg. 25, No. 2, pag. 53. e.v. „Eine Besichtigungsfahrt durch die russischen Oelfelder”.

⁴⁾ Naar het „Naphtabulletin” weergegeven in „Aus der Volkswirtschaft der UdSSR”, Juni 1925, No. 6, pag. 138.

Ing. Serebrowski beschrijft vervolgens de verkregen vorderingen en zegt:

„Bij de nationalisatie was de apparatuur der werkende bedrijven volkomen uit haar verband. De kolven waren gelapt, de keten's vielen uit elkander, de pompen functioneerden niet. Voor het herstel der bedrijven moesten alle technische en materiele krachten worden ingespannen en als resultaat van die inspanning gaat sedert de laatste helft van het vorige economische jaar (1923/24) het werk over de geheele linie ongestoord verder...”

„Zeer zeker vermeldenswaardig zijn ook de werkzaamheden tot verbetering van het transport, dat ten tijde der nationalisatie geheel stil lag, evenals de resultaten op het gebied van den woningbouw...”

En hij besluit met de zeer duidelijke woorden: „Terwijl nog slechts vijf jaren geleden het petroleumgebied van Bakoe den indruk van een woestijn maakte, is thans de Asneft (de „Trust”, die het Bakoegebied exploiteert) een machtige, volkomen levensvatbare organisatie...”

Op overeenkomstige wijze beschrijft de toenmalige leider van de „Grosneft”, J. Maksimow¹⁾ den toestand en de vorderingen in zijn arbeidsgebied, en in vrijwel denzelfden toon is gestemd een recenter artikel van Prof. Iwan M. Gubkin,²⁾ die bovendien terecht den nadruk legt op de inmiddels door Amerika behaalde technische vorderingen, welke Sowjet-Rusland wel gedwongen was zich ten nutte te maken. De verkregen resultaten blijken uit het bovenstaande resumé der boorwerkzaamheden en de gestegen productiecijfers.

Dr. WILHELM MAUTNER.

DE WERKELIJKE WAARDE VAN SURINAME ALS CULTUURLAND.

II.

Zoals in het vorig artikel reeds gezegd, was het voornaamste doel van mijn bezoek aan Suriname te onderzoeken of gedroogde cassave (gaplek) f.o.b. Paramaribo voor \$ 18 of f 45 de 1000 KG. te leveren is, en tevens na te gaan of er op een geregelde productie van 100.000 ton gaplek per jaar te rekenen zou zijn.

Niettegenstaande cassave sinds eeuwen in de kolonie verbouwd wordt en iedereen de cultuur kent, zijn er geen betrouwbare gegevens betreffende de te verwachten hoeveelheid per akker en de kosten daarvan te verkrijgen. Dit was 10 jaar geleden reeds het geval, en sedert is daar geen verandering in gekomen.

Geheel te verwonderen is dat niet, omdat de cassavecultuur een volkscultuur is en de groote landbouw onder Europeesche leiding zich er haast nog niet mede bemoeid heeft. Wel vindt men in het boekje van Kappler een nauwkeurige becijfering van de werkingskosten van een akker cassave en van de daarmee te behalen winsten, ook het Landbouw-Departement heeft kleine proefaanplantingen van cassave gehad en de uitkomsten daarvan in zijn verslagen gepubliceerd. Verder weet iedereen te vertellen, dat de wortelknollen der cassave doorgaans de lengte van een menschenarm hebben en dat een boschnegerjongen — 's avonds thuishomende — dacht dat er een tapir (kleine Surinaamsche buffel) voor de woning zijner ouders lag, terwijl achteraf bleek, dat het een cassavewortel was, die zijn vader had meegebracht, maar al deze gegevens, hoezeer ook te goeder trouw verstrekt, kunnen niet dienen als materiaal voor een op te maken begroting.

Een paar punten staan echter vast, nl. dat de lichte gronden beter geschikt zijn voor de cassavecultuur dan de lage kleigronden en dat de boschnegers, Creolen en Indianen elk jaar een nieuw stuk bosch kappen om cassave te kunnen planten. Wel wordt er beweerd, dat dit niet noodig zou zijn en dat de boschneger dat enkel voor zijn plezier doet, omdat hij het bosch kappen op zichzelf zoo'n aangenaam werk vindt, maar al zou dit voor hem ook opgaan, voor de Creolen

en Indianen geldt dat zeker niet. Er moeten dus andere oorzaken zijn, die hem ertoe nopen zich jaarlijks deze moeite te getroosten.

Een onderzoek van de hoge gronden, d.w.z. van de gronden, die niet ingepolderd behoeven te worden, was dus noodig. Deze gronden zijn meerdere malen zgn. onderzocht en de vruchtbaarheid dier gronden wordt menigmaal hoog geprezen.

Dat onderzoek heeft zich doorgaans uitgestrekt tot het opvaren van de rivieren en de exploratie der aanliggende bosschen ter diepte van een paar kilometers op dezelfde wijze, als wij dat in 1919 gedaan hebben.

Behalve de boschopzichters zijn slechts enkele menschen de bosschen van rivier tot rivier in de richting Oost-West doorgetrokken, hetgeen niet belet, dat velen er een zeer gevestigde opinie over hebben, die geen tegenspraak duldt.

Het feit, dat de eerste kolonisten zich in hoofdzaak op de hogere gronden gevestigd hebben, is voor menigeen ook thans nog voldoende om te concluderen, dat die gronden hoogst vruchtbaar moeten zijn. Als reden voor het verlaten van die gronden noemen zij alleen de toenemende onveiligheid tengevolge van de bedreigingen door de weggelopen slaven en niet de mindere oogsten, die deze gronden na korten tijd in cultuur geweest te zijn, begonnen af te werpen.

Dat destijds over die gronden niet altijd even gunstig gedacht werd, moge uit de volgende aanhalingen blijken:

In zijn annotaties op de „Surinaamsche Beschrijvingen” anno 1718 schrijft de gouverneur J. Nepveu tusschen 1770 en 1780:

„De gemelde boove Landen zyn verlaaten, voornamentlyk omdat, de wegloopers voor de Vreede met dezelve, die alle die Plantagien of geduurig geharseleert of geheel afgelooopen hebben en de Slaaven daarvan weggelooopen zyn als onder anderen geheel t a m p a t i, etc. op eenmaal. Vele planters in die boove Landen hebben hunne Plantagien van zelfs afgebrooken, en de Slaaven op beneede Gronden overgebracht, zoo om de Wegloopers, alsook om dat die Lande ter Cultuure of beplantinge weynig nut, immers niet voordeelig meer waren, alzoo alle boove Landen daar weynig of geen veen of liever Mist op te vinden is, en de Kley Ros-achtig los en brokkelig, vry wat Sand inhebbende schielijk verdroogt, niet meer als een of twee Krop Suikerriet kunnen geven, de eerste Krop geeft wel 5, 6, ook 7 & 8 Oxhoofden Zuyker de Acker met schoon gryn, nog zoo er een tweede valt, dan krijgt men maar een uiterlyk twee Oxhoofden per Acker, en dan moet 't Verlaaten en men is dus genoodzaakt, alle Jaaren groote stukken Lands te vallen, bewerken en beplanten, waardoor men eindelyk zoo verre heenraakt, dat het de kosten en moeyten kan goedmaaken.”

„Daar is waargenomen, dat alle de Landen, die zoo verre geleegen zyn, dat het zee of zout Waater er niet komt, zeer schraal draagen, mogelyk zyn de zout dampen voor de coffy voordeelig. *De cacao tiert er beeter.*”

„... daar op dient dat in den beginne de Engelschen zoowel als de Hollanders, die na haar gekomen zyn, over al de hoge Landen gezocht hebben, dog nadat men, schoon door afschrikkelyken arbeyd ondervonden had, dat de beneede laage en door de Vloeden overstromt wordende Landen, onvergelykelyk duurzaam en Vrugtbaarder waren, zyn dezelve alle na beneede gezakt; en thans zyn die Landen alle bewerkt, Soo dat er niets meer van te bekomen is, als teegen zeer hooge prijzen, die nog dagelyks stygen.

De hoge Landen zyn schraal en kunnen niet meer als eens of op zyn best tweemaal Soo Riet als Kost geeven, ook zyn dezelve aan de Friesjes, dat is overstrominge by Swaare Reegenjaaren, door 't deborderen van de Rivieren onderheevig, waardoor men alle hoop die den Arbeyd van 't gandsche jaar en ook wel van 't voorgaande op Eenmaal ziet verdrinken, zonder dat daartegen eenige hulp te bedenken, veel min in 't werk te stellen, daar de laage Landen meer na de mond der Rivier leggende, mits wel bedykt, door den genoegsaamen aftrek van 't Waater, altoos door Sluysen wel geloost en van inondatie bevryd blyven, daaren boven onuytputtelyk zyn. Immers die men reeds vyftig Jaaren gebruik heeft geeven nog sonder mitsinge. Dus is het Sukkelwerk in de hoge Landen, en een Planter verarmt na eenige Jaaren ontwyfelbaar, daarbij indien men boven de Vallen zoude gaan; zou de kosten en Ongemak-

¹⁾ Terzelfder plaatse.

²⁾ Dix Années d'industrie pétrolière soviétique, „Le Pétrole Russe”, No. 6, pag. 2 e.v.

ken zoo groot worden, dat er geen bestaan uyt te vinden zou zyn."

Een persoonlijk onderzoek was dus zeer gewenscht. Afwisselend begeleid door Dr. Fernandes en den landbouwkundige, Ir. van Dyk, beiden van het Proefstation, heb ik vanaf de Marowijne tot aan de Saramacca en later langs den Corantijn een afstand van ongeveer 100 à 120 KM. door de hoge gronden afgelegd, om een indruk van hun vruchtbaarheid en geschiktheid voor de grootcultuur te verkrijgen.

Niettegenstaande deze gronden veelal met bosschen bedekt zijn en men soms verbaasd is over het groote aantal reuzenboomen, dat er op een betrekkelijk klein oppervlak voorkomt, is de kwaliteit mij in het geheel niet medegevallen. Hetgeen mij vooral tegenviel was de hoeveelheid humus. Het is over het algemeen een lichte zandige bodem, naar beneden overgaande in een zandigen leemgrond, die goed waterhoudend is. Wanneer men met den voet den bovengrond een beetje wegschoof dan zag men vaak gewoon wit zand. De bewering, dat deze gronden een goede dikke humuslaag moeten hebben, omdat zij sinds eeuwen met dichte bosschen bedekt zijn, is dus absoluut onjuist. Blijkbaar heeft de grond den humus niet kunnen vasthouden. De mooiste bosschen stonden vaak op de meest rotsachtige gronden en prachtige woudreuzen zag men te midden van rotsblokken op gronden, waar ik niet gaarne een cultuuronderneming zou aanleggen.

Ik geloof, dat wanneer deze gronden werden opengelegd, d.w.z. het bosch gekapt en gebrand werd, en de grond dus eenigen tijd aan den invloed van zon en regen werd blootgesteld, de kwaliteit ervan hard achteruit zou gaan. Het feit, dat een grond met groot bosch bedekt is, wil nog niet zeggen, dat hij daarom voor een cultuur te gebruiken is. Een cultuurgrond moet veel en gemakkelijk opneembaar voedsel hebben, anders staat hij bij andere gronden ten achter. Moet men extra maatregelen nemen om de gronden te beschermen en het gebrek aan gemakkelijk opneembaar voedsel verhelpen door bemesting of anderszins, dan is zoo'n grond minder waard dan andere gronden, alleen al omdat er meer kapitaal in gestoken moet worden.

Ik heb mij afgevraagd, wat deze gronden vóór hebben boven gronden, waarvan er nog voldoende in Oost-Indië, bijv. in de Lamongsche districten, te krijgen zijn en dan heb ik geen enkel bijzonder voordeel kunnen vinden.

Een ander groot nadeel van de hoogere gronden is het weinige water, dat er in voorkomt. Bij de tochten door de bosschen moesten wij soms water medenemen, om niet de kans te loopen 's avonds geen water te hebben om het eten te koken. Wij hebben afstanden van 16, 18 en 22 KM. afgelegd zonder een enkel beekje te ontmoeten. Bedrijfswater in voldoende mate, waarop men daarenboven het geheele jaar zou kunnen rekenen, is er tusschen de groote rivieren haast niet. Het zou onmogelijk zijn, daar tusschen in de centrale emplacementen van groote ondernemingen op te richten, alleen al, omdat men niet voldoende bad-, drink- en spoelwater voor de arbeidersbevolking zou hebben. Het gebrek aan zoet water is trouwens ook in de tegenwoordige cultuurstreek een groot nadeel. Tijdens mijn bezoek stonden er twee suikerfabrieken en een koffiefabriek stil, alleen uit gebrek aan water. Men moet het nadeel van dergelijke stagnaties niet onderschatten. Door boringen en oppompen zou daaraan misschien wel tegemoet te komen zijn, maar dat maakt de exploitatie duurder en daardoor wordt de concurrentie moeilijker.

Aaneengesloten groote complexen goede gronden treft men in de hooger gelegen streken niet aan. Al de stukken, die ik geloopt heb, werden door minderwaardige stukken en zwampen (moerasachtige gedeelten) doorsneden.

Of deze moerassen te draineeren zijn, weet men absoluut niet zeker en het zal noodig zijn, dat men tracht hieromtrent door waterpassingen de noodige

zekerheid te verkrijgen. Velen beweren wel dat het kan maar dergelijke uitspraken berusten geen van alle op metingen en getallen.

Mijn indruk van de hoge gronden is, dat zij voor een cassavecultuur in het groot ongeschikt zijn.

Hoogstwaarschijnlijk zou men deze gronden maar eenmaal kunnen beplanten en dan is het bij voorbaat reeds duidelijk, dat de cassave daardoor veel te duur wordt, omdat de geheele ontginningskosten ten laste van één oogst zouden komen.

Wat het oprichten van een cassave-fabriek voor de verwerking van een hoeveelheid gaplek van 100.000 ton per jaar betreft, kan ik zeer kort zijn.

De fabriek zou aan een der groote rivieren gelegen moeten zijn en wel boven de brakwater-zône. Het feit alleen al, dat zij zoo ver van het centrum zou moeten liggen, heeft vele moeilijkheden tengevolge.

Waar gebleken is, dat de cassave hoogstwaarschijnlijk als grootcultuur niet loonend zou zijn, zou het dus een volkscultuur moeten worden. De kleine planters zouden hun product van heinde en verre moeten aanvoeren, waardoor het vermoedelijk veel te duur zou worden. Zou men de fabriek meer naar beneden willen bouwen, dan zou het water eerst gezuiverd moeten worden, waardoor de kosten weer belangrijk zouden stijgen.

De gronden langs de Tempati, die mij als bijzonder geschikt voor de cassave werden afgeschilderd, bleken bij onderzoek niet veel van de andere hoogere gronden te verschillen. Vroeger is daar een cassave-fabriek geweest, welke mislukt is, doordat het bereidingswater absoluut ongeschikt bleek.

De gronden tusschen de Saramacca en de Nickerie heb ik ditmaal niet bezocht, omdat mijn doel was vooral de gemakkelijk bereikbare hoogere gronden, die dicht bij het tegenwoordige cultuurcentrum gelegen zijn, te onderzoeken, terwijl de gronden tusschen de zoeven genoemde rivieren gelegen, meestal ingepolderd moeten worden en de hoge gronden te veel transport eischen.

Den Corantijn zijn wij 125 KM. opgevaren, verder konden wij met een ondiepgaande motorboot niet komen, hetgeen geen hoog idee van de bevaarbaarheid geeft.

De hoge gronden, die ik daar gezien heb, waren geheel van hetzelfde karakter, hetgeen ook niet vreemd is, omdat al die gronden op dezelfde wijze ontstaan zijn. Het is allemaal losse zandige grond met weinig humus, die meer naar beneden een leemachtig karakter krijgt. Vaak hebben wij gezien, dat de grond zoo los was, dat hij bij het nemen van monsters van de grondboor afviel (erniet aan pakte). Er zijn prachtige bosschen langs den Corantijn en het is jammer, dat er met die bosschen voorloopig niets anders te doen is, dan er hier en daar wat bruikbaar hout uit te halen. Het idee om van die bosschen, nadat men er het verkoopbare hout uit gehaald heeft, op een goedkope manier cultuurondernemingen te maken, is op zijn zachtst uitgedrukt, zeer optimistisch.

Al zal het plau, een cassave-fabriek in Suriname op te richten, voorloopig terzijde gelegd moeten worden, het is toch niet onmogelijk, dat men voor de levering van cassave met Java zou kunnen concurreren. Dit zal in de eerste plaats afhangen van de opbrengst per eenheid van oppervlakte.

Wanneer men de cijfers — die hier en daar over de productiviteit van den Surinaamschen bodem, wat cassave betreft, gepubliceerd zijn — als juist aanneemt, dan ziet men, dat zij toch bij de resultaten, die men op Java verkregen heeft, ten achter staan.

De inspecteur van den Provincialen Voorlichtingsdienst West-Java schreef den 14en September 11.:

„Van den rooden grond, die een verweeringsproduct van den onderliggenden kalksteen is en tot de arme cultuurgronden moet worden gerekend, werden op sommige perceelen de ongekend hoge producties verkregen van 800 pikol knollen per bouw.”

Ten einde de producties van Java en Suriname met elkander te kunnen vergelijken, was het noodig een flink groot proefveld aan te leggen. Over dit proefveld in een volgend artikel.

(Wordt vervolgd).

J. S. C. KASTELEYN.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DIAMANTSLIJPERIJEN IN ZUID-AFRIKA.

De Heer E. Rosenthal te Johannesburg schrijft ons:

Een en zestig jaren nadat de eerste diamant, welke den grootsten juweelen-delverijen op aarde het aanzijn zoude geven, gevonden werd door zekeren O'Reilly nabij Hopetown aan de Oranje Rivier, worden thans in Zuid-Afrika de eerste diamantslijperijen op groo-tere schaal opgericht.

Het zal menigeen, die niet op de hoogte is van Zuid-Afrikaansche toestanden, verwonderen, dat een land, hetwelk voor meer dan een halve eeuw de voornaamste producent ter wereld dezer edelsteenen is geweest, eerst nu den tijd gekomen acht om een zoo voor de hand liggende industrie als het bewerken van diamant ter hand te nemen.

Niettegenstaande er diamanten gevonden worden in de vroegere Duitsche Kolonie van Zuid-West-Afrika, in den Congo, aan de Goudkust en Britsch-Guiana, enz., voorziet de Unie van Zuid-Afrika in 85 pCt. der totale wereldproductie.

De laatste statistieken wijzen aan, dat de productie in de Unie van Zuid-Afrika het cijfer van £ 12.392.308 voor 1927 bereikte. Sedert eenige maanden heeft de Regeering geen statistieken der opbrengst gepubliceerd om de prijzen bij verkoop niet te drukken, doch heeft die publicatie de vorige maand weder hervat. Voor September 1928 werden 90.334 karaat ter waarde van £ 252.079 aangegeven tegen 171.799 karaat ter waarde van £ 394.132 in October 1927. Tegenover zulke cijfers valt de waarde van slechts £ 200.000 per jaar, als vertegenwoordigend de geheele productie aan geslepen steenen door de tien hier bestaande diamantslijperijen, in het niet.

Hoe komt het dan, dat er tot dusverre niets meer is gedaan en waardoor is de plotselinge verandering te dien opzichte ontstaan?

Het denkbeeld om de edelsteenen te slijpen ter plaatse, waar die gevonden worden is geenszins nieuw. Indië, hetwelk in vroegere tijden de voornaamste producent was, bewerkte zelf hare eigen edelsteenen alvorens Amsterdam en Antwerpen daaraan dachten, hoewel te oordeelen naar de ruwe behandeling, welke de Koh-i-noor onderging, de Hindoe-werkman zijn vak niet al te goed verstond.

Er is dus een precedent voor zulk een Zuid-Afrikaansch plan. Enkele der vroegere mijn-magnaten hebben het denkbeeld wel eens overwogen, maar hun belang was meer bij de ruwe steenen betrokken dan bij de geslepen diamant. Zij waren bevreesd, dat ruwe diamanten, die van de mijnen en delverijen worden gestolen, hun weg naar de slijperijen zouden vinden, waardoor opsporing en identificering der gestolen goederen onmogelijk zouden worden. Een ruwe diamant kan door experts, als komende van een bepaalde mijn, geïdentificeerd worden. Dit nu is onmogelijk, zoodra de diamant geslepen is. Zij overwegen voorts, dat de ligging van Amsterdam en Antwerpen zoowel ten opzichte van Londen, waar hunne verkoop-organisatie der ruwe steenen is gevestigd, als ten opzichte van Amerika, Parijs en Duitschland, vanwaar de koopers van de geslepen diamanten ter Amsterdamsche en Antwerpsche Beurzen komen, een zoodanig gunstige ligging is, dat een stad in Zuid-Afrika, ten gevolge van den grooten afstand nooit als handelscentrum voor bewerkte juweelen in aanmerking kan komen. Ten slotte zouden toch de in Zuid-Afrika geslepen diamanten of naar Londen of naar Amerika en het vaste land van Europa gezonden moeten worden om op het voordeligst verkocht te

kunnen worden. Bij welke overweging dan al dadelijk de vraag rijst, of de hoogere arbeidsloozen in Zuid-Afrika niet den kostprijs van het geslepen onnoodig-wijze zouden verhoogen.

Omstreeks 1909 echter begonnen te Johannesburg twee diamantslijpers diamanten te slijpen.

De Regeering der Unie moedigde de vestiging der nieuwe industrie aan en maakte wetten om die te regelen, o.a. bepalend, dat elke bewerker van diamant eene licentie of speciale vergunning daarvoor moest hebben van de betrokken autoriteiten en voortdurend onder toezicht zoude staan van het „diamond detective department”, om te voorkomen, dat koopers van gestolen diamanten of zelf slijpers zouden zijn of de gestolen goederen aan de slijperijen zouden verkoopen.

Op bescheiden, zeer bescheiden schaal, ontwikkelden de slijperijen zich totdat de laatste groote oorlog een nooit tevoren gekende industriele ontwikkeling van Zuid-Afrika te aanschouwen gaf. Hoofdzakelijk vond natuurlijk de oprichting van nieuwe fabrieken haar oorzaak in de moeilijkheid aan den import in den weg gelegd door de onderzeebooten-campagne, echter de algemeene industriele vooruitgang bleef niet alleen beperkt tot de industrie in het algemeen, maar betrof ook de mijnen en gaf het leven aan nog niet bestaande industrieën.

Daardoor kwam ook de kwestie der diamant-slijperijen meer op den voorgrond.

Antwerpen was in Duitsche handen en de mijnen van „De Beers Co.” werden stilgelegd. Het zag er dus naar uit, dat het tijdstip al zeer ongelukkig gekozen was om aan de oprichting van diamantslijperijen in Zuid-Afrika te denken. Niettegenstaande begonnen op dit oogenblik enkele bekende Zuid-Afrikaansche politici de kansen voor de vestiging eener locale diamantslijperij te overwegen.

Om zulks aan te moedigen en op uitgebreider schaal te kunnen beginnen, werd door het Parlement in 1917 een wet aangenomen van vrij uitgebreide strekking, waarbij voortaan een uitvoerrecht geheven werd van 5 pCt. der waarde op ruwe of onbewerkte diamanten en voorziening gemaakt werd voor het oprichten en controleeren van meerdere diamantslijpers-werkplaatsen.

Deze goed bedoelde maatregel tot aanmoediging miste zijn doel. Er werden niet noemenswaardig meer molens opgericht. Derhalve werd in 1919 opnieuw een wet door het Parlement aangenomen, waarbij het uitvoerrecht tot 10 pCt. verhoogd werd, hetgeen tezamen met andere kosten de locale industrie eene preferentie van circa 12½ pCt. gaf. Hier dient te worden opgemerkt, dat de export van geslepen diamanten vrij van uitvoerrecht is. En toch bleven de mijnen en verdere producenten er de voorkeur aan geven hunne ruwe diamanten te exporteeren en de 10 pCt. „export duty” te betalen, eerder dan hunne steenen in Zuid-Afrika te laten slijpen.

Er kwam echter na het eindigen van den grooten oorlog eenige wijziging. Enkele vakkundige werklieden kwamen uit Nederland naar Zuid-Afrika, die zonder er veel ophef van te maken, enkele slijpmolens in de steden opzetten. Ofschoon in de nabijheid geen diamanten gevonden worden, vestigden deze slijpers zich meestal in Johannesburg.

Door voorzichtig beheer en hard werken behaalden de meesten dezer immigranten succes en naar mate de jaren voorbij gingen, importeerden zij van tijd tot tijd andere werklieden om hen behulpzaam te zijn en namen ook wel een enkelen leerling aan, maar hun aantal bleef gering en de waarde der geslepen goederen bleef voor 1926 onder £ 42.000.

Door de ontdekking en de als delverijen beschikbaar gestelde uitgebreide Lichtenburg alluviale diamantvelden in 1925 en 1926 kwamen zeer groote hoeveelheden diamanten aan de markt. Tienduizenden delvers boden hun vondsten te koop aan.

De kwaliteit der diamanten van de Lichtenburg allu-

viale delverijen is in het algemeen niet zoo goed als bijvoorbeeld die der diamanten, welke te Kimberley, Bultfontein, Jagersfontein en andere mijnen gevonden worden, maar zij werden in zoo groote hoeveelheden gevonden en waren van zoo verschillende kwaliteit, dat de diamantslijpers te Johannesburg en elders daaruit voldoende diamanten, geschikt voor hun bedrijf, konden verkrijgen.

Dientengevolge ontstond vrij plotseling en spontaan eene uitbreiding der locale slijperijen zonder Regeeringshulp, behalve dan die der uitvoerrechten.

Vergeleken met de groote diamantslijperijen, welke in Nederland en België bestaan, waren en zijn die in Zuid-Afrika nog van zeer geringen omvang. Maar het merkwaardige was, dat zij „überhaupt” bestonden, in aanmerking nemende de vroegere teleurstellingen en de pessimistische beschouwingen, welke in de dagbladen verschenen naar aanleiding van de mislukking der Engelsche slijperij van wijlen Sir Bernhard Oppenheimer, in den laatsten oorlog opgericht.

Het aantal diamantbewerkers vermeerderde hoofdzakelijk door immigratie, zoodat er thans enkele dozijnen in circa 10 werkplaatsen in Transvaal werkzaam zijn. Deze verschaffen behalve aan 12 principalen werk aan 45 slijpers, 50 leerlingen en 17 anderen. Zij zijn bijna allen te Johannesburg gevestigd, ondanks de pogingen van Kimberley en Pretoria hen tot zich te trekken. Verschillende factoren werken daartoe mede. Ten eerste zijn in de Goudstad financiële faciliteiten gemakkelijker te verkrijgen, hetgeen voor de slijperijen zoo mogelijk nog van grooter belang is dan voor de diamantkoopers. Verder biedt Johannesburg met 300.000 inwoners meer levensgemakken aan de werklieden, die van Europa komend gewoonlijk eene goede opvoeding hebben gehad en er dus de voorkeur aan geven zich in het groote bevolkings-centrum van het land te vestigen. Dit punt schijnt wel te veel uit het oog te zijn verloren door degenen, die de grootere werkplaatsen te Kimberley hebben opgericht of nog willen oprichten.

In den loop van het jaar 1928 vernam men nl. in Zuid-Afrika met groote belangstelling, dat zekere heeren Rosenstrauch en Korbff met de Regeering der Unie van Zuid-Afrika onderhandelden omtrent de vestiging te Kimberley van een diamant-slijperij van veel grooteren omvang, dan een der reeds bestaande slijperijen en daartoe steun van de Regeering vroegen. De tegenwoordige nationalistische Regeering, in wier programma aanmoediging en bescherming van locale industrieën een der hoofdpunten is, voelde zich tot het denkbeeld aangetrokken in de hoop daardoor de arbeidskansen voor blanke werklieden te vergrooten. De heeren, die het denkbeeld opperden, beweerden, dat zij de noodige ervaring in hun vak in Nederland en België hadden opgedaan en namen op zich tegen eene tegemoetkoming van de zijde der regeering van £ 30.000, verdeeld over 3 jaren, eene slijperij te Kimberley te bouwen en in te richten voor 50 werklieden met 40 molens en binnen 5 jaren 500 leerlingen, geboren in Zuid-Afrika, in het vak op te leiden en te bekwaren.

Zij ondernamen tevens voor eene waarde van £ 100.000 aan diamanten geheel of gedeeltelijk te bewerken gedurende het 1e jaar, £ 200.000 gedurende het 2e jaar enz. tot £ 500.000 gedurende het 5e jaar, waarvan een bepaald percentage in elk geval volledig zal moeten afgewerkt worden.

Afval en halfbewerkte steenen onder 1 karaat gewicht mogen door concessionarissen uitgevoerd worden gedurende de 5 contractjaren tegen een uitvoerrecht varieerend van 2½ pCt. der waarde voor de eerste 2 jaren tot 5 pCt. voor de verdere 3 jaren.

De Regeering was dit plan gunstig gezind, vooral omdat het bedrag van de gevraagde subsidie veel kleiner was dan wel bij vroegere gelijksoortige aanbiedingen het geval was geweest, waarbij voor de vestiging eener belangrijke diamantslijpers-industrie ook veel grootere bedragen voor het daartoe benoodigd kapitaal waren genoemd.

Daarbij komt, dat de plaats der vestiging — Kimberley — eene blijvende industrie hoog noodig heeft, omdat de stad economisch geheel afhankelijk is van het bedrijf der Diamant-mijnen uiteraard een bedrijf onderhevig aan groote fluctuaties in verband met de verkoopsmogelijkheden van grootere of kleinere hoeveelheden der geproduceerde diamanten.

Als de productie te groot wordt worden de mijnen eenvoudig gesloten of werken op halve kracht, met het gevolg dat de werklieden elders werk zoeken.

De voorgestelde overeenkomst ontmoette echter sterke bestrijding in de Pers en van de zijde van een deel der bevolking, waaronder de leiders der groote diamantmijnen. Ook in het Parlement was een sterke oppositie en het ontwerp-contract met de heeren Rosenstrauch & Korbff, zoowel als de wet, welke dit contract zoude ratificeeren, werd naar een „Select Committee of the House of Assembly” verwezen ter onderzoek en rapport.

Volgens gewoonte riep deze Commissie getuigen op ten einde hunne bezwaren tegen de voorgestelde overeenkomst naar voren te brengen. Een groot aantal personen, voor het meerendeel deskundigen in den diamanthandel, verschenen voor de Commissie. Hun critiek omvatte de financiële draagkracht der firma, hare reputatie en qualificatie voor de uitvoering eener dergelijke onderneming, de geschiktheid van Kimberley als plaats van vestiging en de vraag of andere steden niet eerder daartoe in aanmerking behoorden te komen, maar vooral de ongerechtigdige begunstiging van de firma boven de reeds bestaande kleine slijperijen, die het zonder Regeeringshulp moesten stellen.

Intusschen vroeg men zich af, hoe het Diamant-Syndicaat, de grootste autoriteit op diamantgebied, zich tegenover de kwestie stelde. Zou de „De Beers Co.” c.s. geen onlijnde politiek te dien opzichte hebben?

De groote belanghebbenden bij de diamant-industrie laten gewoonlijk niet veel uit over hun plannen, totdat zij den tijd voor openbaarheid gekomen achten. Maar tijdens de besprekingen in het Parlement in het afgelopen jaar, werd bekend, dat de heeren Rosenstrauch en Korbff eene mededingster hadden gekregen.

Er zoude een geheel onafhankelijke maatschappij met een kapitaal van £ 1.000.000 gevormd worden, welke een veel groter fabriek (met 200 molens) zoude oprichten, waarvoor het kapitaal door de groote diamantmijn-maatschappijen zoude worden verschaft. Deze maatschappij zoude geene Regeeringssubsidie vragen en Sir Ernest Oppenheimer, de voorzitter der De Beers Co. maakte bekend, dat met den bouw der fabriek onmiddellijk zoude worden aangevangen.

Deze bekendmaking verwonderde menigeen zeer, omdat daaruit bleek, dat de meening der Diamant-Mijn-Maatschappijen eene wijziging had ondergaan ten opzichte der winst- of verlieskansen in het bedrijf van Zuid-Afrikaansche diamantslijperijen.

De oppositie tegen de overeenkomst met Rosenstrauch werd door dit aanbod versterkt. In de Pers en door het publiek werd de vraag besproken, waarom Rosenstrauch eene subsidie van £ 30.000 zoude krijgen als anderen het er zonder wilden doen.

De Regeering wist echter haar voorstel tot het aangaan der overeenkomst met Rosenstrauch & Korbff door het Parlement aangenomen te krijgen.

Maar men had niet gerekend met de moeilijkheden verbonden aan het importeeren van de toch zoo noodige bekwame Europeesche diamantbewerkers. Het bleek, dat de leiders der industrie te Amsterdam en Antwerpen niet goedschiks wilden medewerken om de pogingen te doen slagen waardoor de diamant-industrie uit Amsterdam en Antwerpen van daar naar Zuid-Afrika zoude kunnen verplaatst worden. De Diamant-Werkers Bond in Nederland en België verbood zijn leden naar Zuid-Afrika te gaan om aldaar in de nieuwe fabriek te werken. De heer Henri

Polak, de Voorzitter van den Bond, verklaarde, dat de Regeering der Unie door het aangaan van het contract met Rosenstrauch & Korbff met „unfaire” middelen aan de Europeesche slijperijen concurrentie deed en zond het wachtwoord uit „Niet naar Zuid-Afrika”.

Toen dit hier te lande bekend werd, verwonderde men zich ten eerste over deze onverwachte oppositie en schreef die toe aan de vrees van Nederland voor concurrentie. De heer Polak bestreed die bewering en gaf voor zijne houding als eenige reden op, de ongerechtvaardigde bevoordeeling der heeren Rosenstrauch & Korbff. Of hij daarmee wil te kennen geven, dat de Bond zich niet zal verzetten, wanneer enkele hunner leden willen gaan werken bij de groote slijperij die de „De Beers Co.” alsnog te Kimberley wil oprichten, dient te worden afgewacht.

De heeren Rosenstrauch & Korbff beweren, zich over de ondervonden tegenwerking niet ongerust te maken. Zij begonnen de gebouwen voor hunne fabriek op te richten en hunne molens op te stellen, waarbij de Stadsraad van Kimberley hen steunt met het daarvoor benodigde terrein ter beschikking te stellen en arbeiderswoningen te bouwen. Er komen ook uit België enkele slijpers met hunne gezinnen, al schijnt het getal 50 nog niet te zijn bereikt.

De loonen, welke deze diamantbewerkeren hier verdienen bedragen tusschen de £ 40 en £ 50 per maand. Er bestaat twijfel of die loonen werkelijk gunstig afsteken tegen die, welke een bekwaam vakman in Amsterdam of Antwerpen verdient, als men alle omstandigheden, vooral het verschil in levensstandaard en levenswijze in aanmerking neemt.

De vraag of de Zuid-Afrikaansche jeugd zich gemakkelijk tot goede en betrouwbare diamantbewerkeren zullen laten opleiden is evenmin gemakkelijk te beantwoorden.

Maar zelfs als men er in slaagt hier een diamantbewerkeren-industrie op grotere schaal te vestigen, mag niet uit het oog verloren worden, dat de afgewerkte goederen hier te lande zoo goed als geen markt vinden en ten verkoop naar de tegenwoordig bestaande centra van den diamanthandel moeten worden gezonden. De praktijk zal moeten uitwijzen of de hooge slijpkosten gecompenseerd worden door de protectie van het uitvoerrecht van 10 pCt. op de waarde der ongeslepen goederen.

In ieder geval is het voor Nederland en met name voor de Amsterdamsche diamant-industrie zaak met groote aandacht de verdere ontwikkeling dezer interessante kwestie te blijven volgen.

AANTEKENINGEN.

Rede van den Voorzitter der Nederlandsche Reeders-Vereeniging.

Op de jaarlijksche algemeene vergadering der Nederlandsche Reeders-Vereeniging, welke 27 Maart ll. is gehouden, heeft de voorzitter, de heer J. B. van der Houven van Oordt, een rede uitgesproken, waaraan het volgende is ontleend.

Onder de moeilijkheden, die het scheepvaartbedrijf drukken, is in het Jaarverslag ook vermeld de stelselmatige beschermingspolitiek, die in vele landen gevolgd wordt en die leidt tot subsidieering in verschillende vormen, hetzij van de nationale scheepvaart, hetzij van den nationalen scheepsbouw, hetzij van beide. — Het is niet voor het eerst, dat dit punt in ons midden aan de orde is gesteld. Immers reeds in zijn op 21 Februari 1923 uitgesproken rede heeft mijn voorganger U een uitvoerige schets gegeven van de misstanden op dit gebied en van de daarvan te verwachten nadeelen. — In de inmiddels verlopen jaren is het kwaad nog belangrijker verergerd en in tal van landen wordt voortdurend om meer bescherming voor de nationale scheepvaart geroepen. — De Voorzitter der Belgische Reedersvereeniging, Senator Dens, hield nog slechts enkele weken geleden een vurig pleidooi in den Senaat, ten betooge, dat de Belgische scheepvaart nooit de haar toekomende positie zal kunnen verkrijgen, indien niet de Regeering overgaat tot krachtigen financieelen steun. De Voorzitter van onze Amerikaansche zustervereeniging bepleitte nu pas een sub-

sidie van \$ 90.000.000 aan de handelsvloot, in het bijzonder om de trampvloot te ontwikkelen.

Bij de beschouwing over de aanstaande conferentie te Londen tot herziening van de Veiligheidsconventie van 1914, die in werkelijkheid nooit is uitgevoerd, wordt het volgende opgemerkt:

Het eenige punt waarover een vrij diepgaand verschil van inzicht bestaat betreft de eischen op het gebied van de draadlooze telegraphie en dat niet zoozeer voor wat aangaat de vraag, welke schepen radio moeten voeren — daarover zal men het ten slotte wel eens worden — maar speciaal voor wat betreft de vraag in hoeverre de radio-installatie ook dienstbaar moet gemaakt worden aan het verleenen van hulp aan andere in nood verkeerende schepen, een vraag die uiteraard alleen praktische beteekenis heeft voor die schepen, welke niet behooren tot de 1ste of 2de categorie, bedoeld in het bij de Washington conventie behoorend Reglement.

Bij de behandeling van dit onderwerp in de a.s. conferentie zullen waarschijnlijk evenzeer allerlei stroomingen naar voren komen. Amerika gaat daarbij ongetwijfeld het verst. Naar blijkt uit het officieele rapport in zake de „Vestris” en naar mij ook van andere zijde verzekerd is, zal door Amerika de wensch nagestreefd worden, dat aan alle zeeschepen, onverschillig van welke grootte, en onverschillig of het vracht- of passagiersschepen zijn, de verplichting worde opgelegd radio te voeren en zich zoodanig in te richten dat zij een doorlopenden luisterdienst kunnen uitvoeren.

In de geheel tegenovergestelde richting gaan het verst de noordelijke landen van Europa, die van het principe uitgaan, dat aan gewone vrachtschepen — die de kosten daarvan volgens hen ook niet zouden kunnen dragen — geen rol behoort te worden toebedeeld bij de zorg voor de veiligheid van andere schepen.

Tusschen deze twee uitersten liggen uiteraard allerlei nuancen en de conferentie zal moeten trachten een middenweg te vinden, die enerzijds afdoende waarborgen biedt voor de veiligheid ter zee, en anderzijds aan de scheepvaart geen lasten oplegt, die economisch gesproken, niet kunnen gedragen worden.

Het door ons als reedersorganisatie tegenover dit vraagstuk ingenomen standpunt is U bekend. Het werd verleden jaar vóór de International Shipping Conference te Londen behandeld in de daarvoor benoemde speciale commissie, bestaande uit vertegenwoordigers zoowel van de lijnbedrijven als van de algemeene vrachtvaart. De commissie sprak zich daarbij in dezen zin uit, dat ook voor gewone vrachtschepen, voor zoover zij van radio moeten zijn voorzien, in het belang van de veiligheid een beperkte luisterplicht zou kunnen worden aanvaard, desgewenscht te vervangen door een auto-alarmsignaal. — Na de besprekingen te Londen is dit nader in dezer voege gepreciseerd, dat bedoelde verplichting niet zou behooren te worden opgelegd aan schepen beneden 3000 bruto ton, uit overweging, dat voor deze categorie van schepen de kosten wellicht te zwaar zouden drukken.

Bij de aanvaarding van het hier weergegeven standpunt heeft dezerzijds mede gewogen — en het schijnt van belang hierop nog eens de aandacht te vestigen — dat reeds in de conventie van 1914 voorzien werd, dat na verloop van een kort overgangstijdsperk de verplichting tot het uitvoeren van een uitgebreiden luisterdienst voor alle schepen en voor alle belangrijke trajecten zou in werking treden. Als vaststaand werd dezerzijds aangenomen, dat men in dit opzicht in 1929 niet minder ver zou kunnen gaan dan reeds in 1914 werd voorzien.

Wij zullen nu moeten afwachten wat de resultaten zullen zijn van de weldra aanvangende besprekingen tusschen de gedelegeerden der diverse Gouvernemen. — Maar dit staat wel vast, dat zij voor de veiligheid ter zee nooit datgene zullen kunnen bereiken, wat inderdaad bereikbaar is, indien zij er niet in slagen een uitweg te vinden uit de impasse, waarin de Washington Conventie ons gebracht heeft door de eischen voor het eenvoudigste radiocertificaat onnoodig hoog op te voeren, d.w.z. door daarvoor als criterium aan te nemen hetgeen gevorderd wordt voor den internationalen dienst van het openbaar verkeer. — Die opvoering — waartegen onze Nederlandsche delegatie destijds vruchteloos heeft gewaarschuwd — dwingt tot het uitsluitend gebruik van telegrafisten, die aan veel hooger eischen beantwoorden dan voor den scheepsdienst noodig zou zijn en staat daardoor in den weg aan de in het belang van de veiligheid ter zee toch zoo hoogst gewenschte algemeene doorvoering van de draadlooze telegraphie.

HET PRIJSVERLOOP VAN GROOTHANDELS-ARTIKELN GEDURENDE HET EERSTE KWARTAAL VAN 1929.

I.

Het statistisch overzicht van groothandelsprijzen, dat sinds Augustus van het vorige jaar wekelijks door ons in de rubriek Marktberichten wordt gepubliceerd, zal met ingang van dit nummer een kleine uitbreiding ondergaan.

Hoewel deze statistiek een goed beeld geeft van het prijsverloop van de voornaamste groothandelsartikelen, is het niet van belang ontbloeit de prijsvariëaties grafisch voor te stellen en tegelijkertijd hierbij een kort overzicht te geven van de voornaamste oorzaken, die de prijsveranderingen hebben te weeggebracht. Uiteraard is hierbij gestreefd naar een zekere korthed, aangezien voor de details verwezen wordt naar de wekelijksche of tweewekelijksche marktberichten, voorzoover zij in dit tijdschrift worden gepubliceerd.

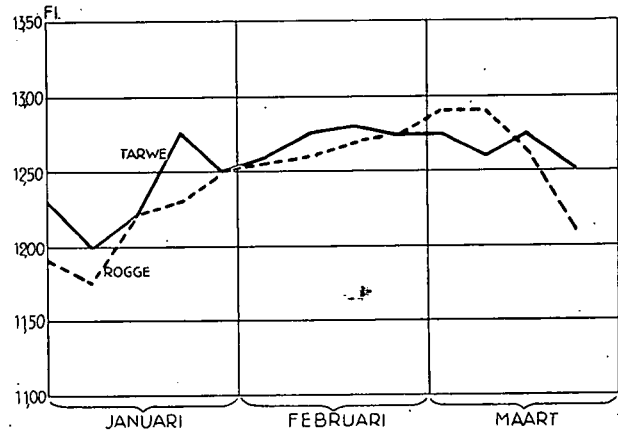
Het ligt in onze bedoeling dit grafisch overzicht kwartaalsgewijze op te nemen, waardoor de lijnen, die het prijsverloop voorstellen, allengs een grootere periode zullen omvatten, zoodat in het begin van het volgend jaar dit grafisch prijsverloop van het geheele jaar 1929 volledig zal zijn en er aanleiding kan bestaan, deze met vroegere jaren te vergelijken.

Ten einde evenwel reeds nu een gemakkelijke vergelijking mogelijk te maken, treft men hieronder aan de prijsstatistiek, die anders achter in ons nummer wordt opgenomen. Ten slotte wijzen wij er nog op, dat de curven tot en met 25 Maart loopen, den datum, die correspondeert met het onderstaande statistische overzicht.

TARWE.

In de eerste weken van Januari deed zich zeer sterk de druk gevoelen, welke uitging van de uitstekende resultaten der oogsten in Argentinië en Australië. Argentinië had zelfs een grooteren oogst dan ooit tevoren, terwijl de opbrengst in Australië vrijwel dezelfde was als die van de grootste tot nog toe voorgekomen jaren. Tezamen met de buitengewoon groote hoeveelheid tarwe, welke in Canada voor uitvoer beschikbaar was en het eveneens aanzienlijke overschot van de Vereenigde Staten brachten deze oogsten van het Zuidelijk halfrond de zekerheid, dat in de uitvoerlanden in dit seizoen veel meer

tarwe beschikbaar is dan de invoerlanden zullen noodig hebben. Dit alles had in het begin van het jaar lage prijzen ten gevolge met zeer weinig vraag. Op het verlaagde prijspeil verbeterde echter in de tweede helft van Januari de kooplust, zoodat een hooger prijsniveau kon worden bereikt, hetwelk tot aan het midden van Februari gegolden heeft. Geregelde zaken naar Britsch-Indië, voornamelijk in Australische tarwe, steunden de markt evenals ook vraag van Japan en China. Naar deze niet-Europese landen werd voortdurend zeer veel meer verscheept dan in het vorige jaar. Als nieuwe oorzaak voor prijsstijging liet zich omstreeks half Februari de hevige koude in Noord-Amerika en Europa gelden, waarvan schade aan het te veld staande wintergraan werd verwacht

en speciaal in Noord-Amerika was de daardoor veroorzaakte prijsstijging vrij belangrijk. Argentinië echter verhoogde zijn prijzen slechts weinig en gebuikté de door de vaste Noord-Amerikaansche markten geboden gelegenheid om flinke hoeveelheden tarwe naar Europa af te zetten. Na het einde der koude werd het steeds waarschijnlijker, dat zoowel in Noord-Amerika als in Europa het wintergraan den winter beter was doorgekomen dan men verwacht had en geleidelijk zijn de prijzen weder ingezakt, tot zij zich omstreeks 20 Maart weder bevonden op hetzelfde peil als in de eerste helft van Februari. Met vermindering van den Europeeschen ondernemingslust heeft de prijsdaling daarna nog verderen voortgang gemaakt, omdat de overvloed van tarwe, welke

STATISTISCH OVERZICHT

Jaargemidd.	TARWE Hard Winter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No. 2 ¹⁾ loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer. No. 2 ²⁾ loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crudé 33 t/m 33.90 Bé s.g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	\$	%	Sh.	%	£	%
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0	73/-	100,0	62.1/6	100,0
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,74	1,89	112,5	86/6	118,5	58.1/-	93,5
Januari 1927	15,22 ⁵	88,5	12,50	95,6	165,00	71,3	222,25	94,2	362,50	78,4	13,35	123,7	1,75	104,2	85/6	117,3	55.7/6	89,2
Februari	15,22 ⁵	88,5	13,05	99,8	167,00	72,1	230,00	97,5	373,75	80,8	12,10	112,0	1,70	101,2	83/6	114,4	54.16/-	88,3
Maart	15,05	87,5	12,70	97,1	164,50	71,1	219,25	92,9	354,75	76,7	11,25	104,2	1,26	75,0	81/-	111,0	55.17/-	89,9
April	14,80	86,0	12,82 ⁵	98,1	173,00	74,8	237,50	100,6	351,50	76,0	11,00	101,9	1,22	72,6	80/-	109,6	55.2/6	88,8
Mei	15,75	91,6	13,57 ⁵	103,8	172,75	74,6	258,25	109,4	373,75	80,8	10,95	101,4	1,22	72,6	74/-	101,4	54.14/-	8,1
Juni	15,60	90,7	13,20	101,0	175,25	75,8	245,00	104,2	372,75	80,6	11,00	101,9	1,22	72,6	70/-	95,9	54.2/6	87,2
Juli	15,10	87,8	12,05	92,2	171,50	74,1	235,75	99,9	367,75	79,5	11,10	102,8	1,22	72,6	70/-	95,9	53.19/-	86,9
Augustus	14,87 ⁵	86,5	11,45	87,6	178,50	77,1	252,50	107,0	368,25	79,6	11,05	102,3	1,22	72,6	69/-	94,5	55.5/6	89,0
September	14,70	85,5	12,15	92,9	179,50	77,5	233,25	98,8	369,50	79,9	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	54.13/-	88,0
October	13,72 ⁵	79,8	11,45	87,6	178,75	77,2	230,50	97,7	359,00	77,6	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	55.5/-	89,0
November	13,45	78,2	12,12 ⁵	92,7	184,75	79,8	233,25	98,8	349,75	75,6	10,65	98,6	1,22	72,6	65/-	89,0	59.1/-	95,1
December	13,40	77,9	12,57 ⁵	96,2	201,00	86,8	246,25	104,3	348,25	75,3	10,60	98,1	1,22	72,6	65/-	89,0	60.2/-	96,8
Januari 1928	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	62.-/	99,9
Februari	13,80	80,2	12,87 ⁵	98,5	226,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61.12/-	99,2
Maart	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,1	1,19	70,8	65/6	89,7	61.3/6	98,6
April	15,30	88,9	14,97 ⁵	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61.14/6	99,4
Mei	15,30	88,9	15,47 ⁵	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62.15/-	101,1
Juni	14,37 ⁵	83,6	14,27 ⁵	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62.17/-	102,9
Juli	14,25	82,8	13,07 ⁵	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62.18/-	101,3
Augustus	12,00	69,8	12,62 ⁵	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62.10/6	100,7
September	11,65	67,7	11,57 ⁵	88,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63.8/-	102,1
October	12,27 ⁵	71,4	12,27	93,8	218,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65.12/-	105,7
November	12,32 ⁵	71,7	12,07 ⁵	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	386,25	83,5	10,20	94,4	1,18	70,2	66/-	90,4	67.18/-	109,4
December	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,5	373,75	80,8	10,10	93,5	1,18	70,2	66/-	90,4	70.3/-	113,0
Januari 1929	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75.10/6	121,7
Februari	12,72 ⁵	74,0	12,65	96,7	236,00	101,9	194,75	82,5	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	66/6	91,1	78.-/6	125,7
Maart	12,65	73,5	12,62 ⁵	96,6	233,00	100,6	191,75	81,3	359,00	77,6	12,00	111,1	1,11	66,1	67/-	91,8	89.8/-	144,0
2 April	12,60	73,3	11,90	91,0	222,00	95,9	181,00	76,7	361,00	78,0	11,15	103,3	1,11	66,1	67/- ⁵	91,8 ⁵	95.7/6	153,6

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering van * Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

in de exportlanden aanwezig is, zich weder in versterkte mate deed gelden, naarmate in Canada de vrees voor een groot overschot aan het einde van het seizoen toenam. Aan het einde van het kwartaal bevonden de tarweprijzen aan de termijnmarkten te Chicago en te Winnipeg zich nog slechts eenige procenten boven die van het begin van Januari, evenals ook te Buenos Aires en Rosario. In de noteringen, die wekelijks in dit tijdschrift verschijnen, kwamen al deze prijsbewegingen slechts gedeeltelijk tot uiting, omdat die noteringen betrekking hebben op tarwe uit de Vereenigde Staten, waarvan in de laatste maanden de prijzen gewoonlijk boven export-pariteit werden gehouden.

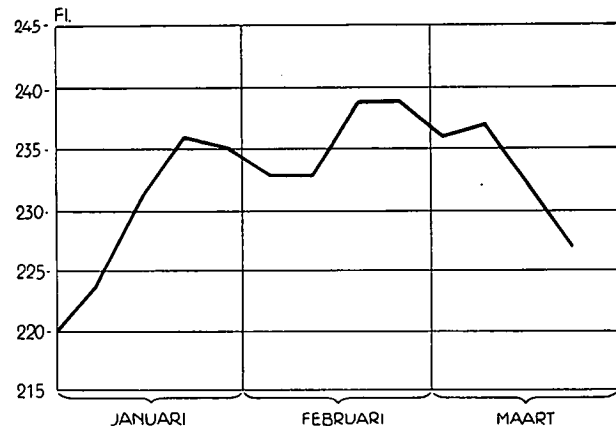
ROGGE.

Rogge van overzee speelt in dit seizoen in de Europeesche invoerlanden slechts een beperkte rol, omdat Noordwestelijk- en Centraal-Europa zelf uit hun eigen oogsten over een overvloed aan rogge beschikken en slechts voor bijzondere doeleinden buitenlandse rogge behoeven. Deze wordt voornamelijk betrokken uit Argentinië, doch de hoeveelheden zijn aanzienlijk kleiner dan in het vorige jaar, hetgeen tevens verband houdt met het feit, dat in vergelijking met de tarweprijzen het prijsniveau voor overzeesche rogge hoog is. Uit Noord-Amerika vinden slechts zeer weinig exportzaken van rogge plaats, hetgeen niet slechts aan de groote Europeesche oogsten is toe te schrijven, doch eveneens aan den betrekkelijk kleinen oogst in de Vereenigde Staten, en de onbevredigende kwaliteit van het grootste gedeelte der Noord-Amerikaansche rogge. De prijzen voor buitenlandse rogge hebben gewoonlijk slechts weinig gefluctueerd, behalve dat Argentinië nu en dan in periodes van toenemend aanbod tot dalenden prijs aan de markt was, hetgeen dan tot eenige toeneming der zaken naar Europa heeft geleid.

MAIS.

Voor maïs heeft de markt vrijwel gedurende de geheele 3 eerste maanden van het jaar teleurstelling gewekt wegens onbevredigenden kooplust in de invoerlanden. De vraag heeft sterk geleden onder de lage prijzen van broodgraan en van Noord-Amerikaansche voergerst, welke bij het betrekkelijk hooge prijspeil voor maïs den afzet van deze graansoort belemmerden. Dat dit aanvankelijk niet tot prijsdaling voor

maïs heeft geleid, vond zijn oorzaak in de terugkopen door Amerikaansche exporteurs van contracten, welke in den herfst op verscheping in de eerste maanden van het jaar waren afgesloten, alsmede in afnemende Argentijnsche voorraden en klachten omtrent droogte in Argentinië, welke daar tot slechte vooruitzichten voor den nieuwen maïs oogst leidde. In verband met deze op de waarschijnlijkheid van prijsstijging wijzende statistische positie van het artikel, gingen importeurs in Europa telkens weder tot inkoop over, hetgeen dan dikwijls tot teleurstelling leidde, wegens de onvoldoende vraag en daardoor telkens weder veroorzaakte prijsdaling, al was deze gewoonlijk dan ook niet groot. In Februari zijn echter de prijzen in Noord-Amerika vrij wat begonnen

te dalen en al spoedig werd Noord-Amerikaansche maïs weder aangeboden beneden de prijzen, waarop vroeger afgesloten contracten kort te voren aan de exporteurs waren terugverkocht. Tevens verbeterden wegens regenval de Argentijnsche oogstvooruitzichten en nieuwe Platamaïs kwam telkens goedkooper te koop. Dit alles heeft er ook toe geleid, dat ondanks kleine Argentijnsche voorraden en geringe naar Europa onderweg zijnde hoeveelheden, de sterke prijsstijging van het vorige jaar zich niet heeft herhaald. Steeds bleken, zoowel in Engeland als in Nederland en ook, zij het dikwijls in wat mindere mate, in andere Europeesche landen, de aanvoeren te groot voor de behoefte. Overal en speciaal in Duitschland was het maïsverbruik zeer veel kleiner dan in het vorige

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾)

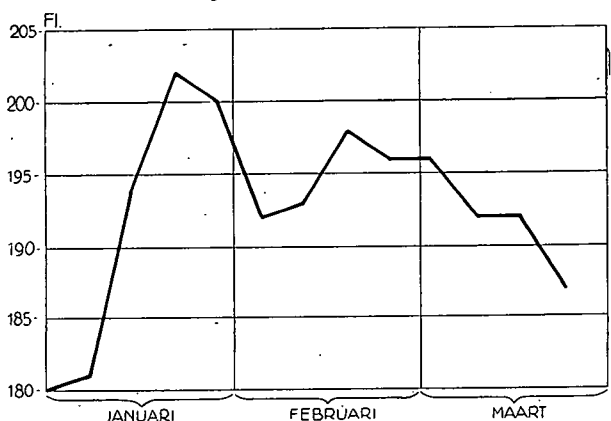
TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Col- onial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ K.G.		THEE Afl. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Suma- tratheep ½ KG.		Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100	Indexcijfer van The Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100
£	%	¢ cts.	%	pence	%	pence	%	Sh.	%	h.	%	cts.	%	cts.	%		
261.17/-	100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	29,59	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
290.17/6	111,1	17,55	75,5	47,25	85,9	24,75	83,9	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	93,2	103,8
299.13/6	114,4	13,45	57,5	45,00	81,8	25,25	85,6	1/7,375	54,4	22,00	117,3	50	81,5	71	84,0	93,5	98,6
309.8/6	118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	1/7,125	53,7	21,125	112,7	48,75	79,4	71,25	84,3	94,2	100,7
312.15/-	119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	1/8,25	56,8	20,625	110,0	48	78,2	70	82,8	92,9	99,0
304.1/-	116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	1/7,875	55,8	20,25	108,0	48	78,2	72,25	85,5	92,3	98,4
295.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25	108,0	47	76,6	86,5	102,4	93,5	100,1
296.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,375	98,0	47	76,6	81,25	96,2	96,1	100,5
289.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,625	99,3	47	76,6	84	99,4	97,4	100,5
292. -/6	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50	98,7	45,375	73,9	-	-	96,1	102,2
287.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,875	95,3	44,25	72,1	94,5	111,8	96,8	101,3
264.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,875	90,0	45,25	73,7	93	110,1	96,8	100,3
264.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25	92,0	46	74,9	96	113,6	97,4	99,4
266.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,875	95,3	46	74,9	89,25	105,6	97,4	99,0
255.1/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0	17,375	92,7	46	74,9	84,5	100,0	96,7	97,6
233.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75	89,3	46	74,9	79,5	94,1	96,8	98,4
233.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/0,75	35,8	16,875	90,0	47	76,6	79	93,5	98,1	99,6
234.6/-	89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	-9,375	26,3	16,875	90,0	47	76,6	74,25	87,9	98,7	101,4
230.13/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-9	25,3	16,625	88,7	48,25	78,6	78,25	92,6	98,1	101,3
218.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-9,25	26,0	15,75	84,0	49	79,8	73,25	86,7	98,7	99,5
211.19/-	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-9,25	26,0	15,50	82,7	49,875	81,3	71,25	84,3	95,5	97,7
211.18/-	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-9,25	26,0	16,00	85,3	51,875	84,5	67,75	80,1	92,9	96,6
214.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-8,5	23,9	15,875	84,7	52,75	86,0	70,25	83,1	93,5	95,7
221.19/-	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-8,8	24,7	14,625	78,0	53	86,4	73	86,4	94,2	95,8
232.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-8,625	24,2	14,00	74,7	53	86,4	75,75	89,6	95,5	96,3
228.8/-	87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	-8,5	23,9	13,925	74,3	51,75	84,3	76,5	90,5	95,5	
222.7/6	84,9	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	-9,875	27,9	13,775	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	94,2	
222.11/-	85,0	20,10	86,5	44,25	80,5	27,75	94,1	1/-	33,7	13,375	71,3	54	88,0	74,25	87,9	94,2	
221.0/6	84,4	21,25	91,4	44,00	80,0	27,50	93,2	1/0,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1		
219.12/6	83,8	20,95	90,1					-11,25	31,6	13,75	73,3	54	88,0				

de huidige officieele noteeringswijze (Jan. 1928). ²⁾ = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). ⁴⁾ Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. ⁵⁾ 1 April

jaar. In de eerste helft van Maart is aan de Argentijnsche termijnmarkten een flinke prijsdaling tot stand gekomen, waarvan de invloed zich ook aan Noord-Amerika mededeelde en in de laatste helft der maand is daar het prijspeil zelfs zeer aanzienlijk gedaald. De maïsogst in Argentinië vindt dit jaar buitengewoon vroeg plaats, hetgeen tot zeer vroege verschepingen van nieuwe Platamaïs heeft geleid. De vraag voor spoedige nieuwe Platamaïs is reeds geruimen tijd slecht, hetgeen daarvoor voortdurende prijsdaling veroorzaakte, die aan het einde van het kwartaal nog niet tot stilstand scheen te zijn gekomen. De premie voor spoedige nieuwe Platamaïs boven zomer-aflading nam gedurende de maand Maart voortdurend af, doch voor die latere verschepingen konden de prijzen zich vrij goed handhaven. Na de laatste scherpe prijsdaling voor beschikbare en spoedig te verwachten Noord-Amerikaansche en oude Platamaïs, die aan het einde van Maart is ingetreden, is de vraag daarvoor in Nederland slechts weinig toegenomen. Dat Zuidoostelijk Europa dit jaar zoo goed als geen maïs voor export beschikbaar heeft en Italië wegens zijn teleurstellende oogstopbrengst meer maïs importeert dan gewoonlijk, heeft slechts uitermate weinig invloed gehad op de markt, evenals ook het uitblijven van verschepingen van beteekenis uit Zuid-Afrika geen merkbaaren steun aan de markt heeft verleend.

VOERGERST.

Gerst heeft gedurende de geheele eerste 3 maanden van het jaar verkeerdt onder den druk van de uitermate groote hoeveelheden, welke in de Vereenigde Staten en Canada voor export beschikbaar zijn, terwijl de moeilijkheden met de kwaliteit der gerst uit de Vereenigde Staten, welke in den herfst van 1928 zooveel last hebben veroorzaakt, zich ook nu nog steeds deden gelden. Deze gerstsoort viel daarom in, Duitschland slechts zeer moeilijk te plaatsen, hetgeen tot een zeer ongeregelde toestand aan de gerstmarkt heeft geleid met aanzienlijke prijsverschillen tusschen verschillende gerstsoorten, welke prijzen anders gewoonlijk weinig uiteenloopen. In Noord-Amerika bevond de gerstmarkt zich aan het begin van het jaar nog sterk onder den druk van de moeilijkheden, welke de handel in deze gerstsoort kort tevoren steeds had ondervonden, doch de later zooveel vastere tarwemarkt heeft ook voor gerst in Noord-

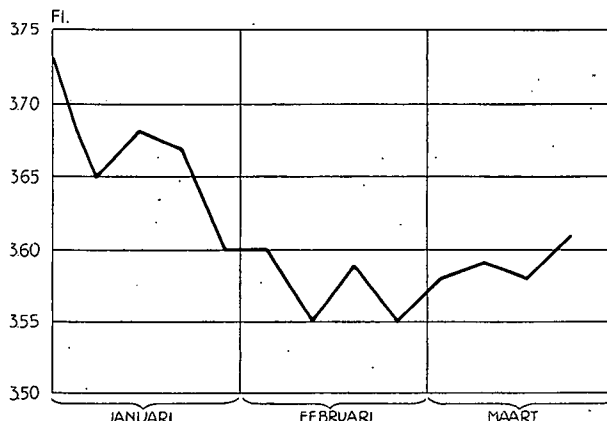

Amerika prijsverbetering gebracht, waarvan de oorzaak tevens lag in toenemenden kooplust in Europa, voor voergerst ter verscheping in den voorzomer. Op het toen bereikte prijspeil hebben de prijzen zich gedurende de maand Februari kunnen handhaven. De vraag was echter gewoonlijk niet groot, omdat zich in verschillende Noordwestelijke havens van het vasteland, waarbij ook Rotterdam, zeer groote voorraden voergerst uit de Vereenigde Staten bevonden, welke gewoonlijk ver beneden Amerikaansche pariteit te koop waren. Een prijsverbetering, welke daarvoor in het begin van het jaar kon optreden is later weder verloren gegaan. Nog kleiner werd de kans

op hogere prijzen voor gerst, toen de markt in de Vereenigde Staten en Canada in den loop der maand Maart weder sterk inzakte, al werden dan ook de prijzen van het begin van Januari niet weder bereikt. Uit Roemenië werd slechts zeer weinig gerst verladen, omdat men daar wegens den kleinen maïsogst zeer veel gerst zelf gebruikt. Wat ter verscheping komt, wordt voornamelijk in Duitschland opgenomen, hetgeen ook geldt voor Platagerst. Beide soorten bedingen daar een aanzienlijke premie boven voergerst uit de Vereenigde Staten.

LIJNZAAD.

Bij een beschouwing van de Lijnzaadpositie in Nederland gedurende het eerste kwartaal, blijkt dat over het algemeen op aflading slechts op beperkte schaal gekocht werd. Verschillende factoren zijn hiervan oorzaak; in de eerste plaats de verwachting van een buitengewoon grooten oogst in Argentinië, waardoor koopers uiteraard niet vast gestemd waren en derhalve alleen stoomende posities en dichtbijzijnde termijnen kochten en tweedens de lange vorstperiode in het begin van het jaar. Door de buitengewone koude en de daarmee gepaard gaande stremming van het verkeer hoopten de voorraden in de havenplaatsen zich op, waardoor vele olieslagerijen haar bedrijf niet of slechts gedeeltelijk op gang konden houden. Het ligt voor de hand, dat de prijzen den invloed hiervan ondervonden en loco-zaad enkele guldens beneden de termijnen werd aangeboden, welke toestand, ook toen de omstandigheden weer normaal waren, nog korten tijd bestendig bleef. Zodoende konden koopers hun behoeften uit de voorradige partijen dekken en, wat aflading betreft, kalm het verdere verloop van de markt afwachten.

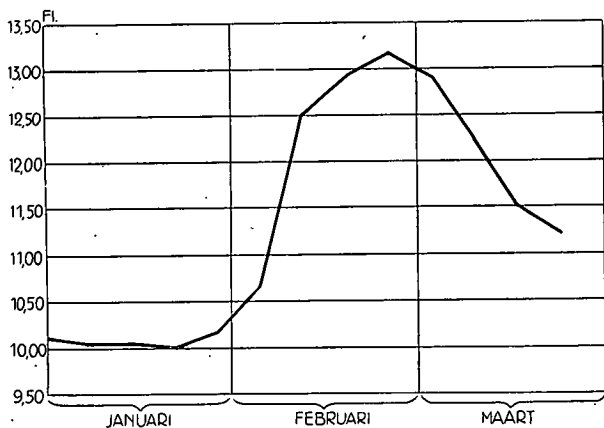

Werd er dus door Europa op de Argentijnsche markten weinig gekocht (want ook in de andere landen bestond een ongeveer gelijke toestand als hier), anders was dit met de Vereenigde Staten. Ten gevolge van geruchten over een verhooging van het invoerrecht van lijnzaad en in verband met een eigen kleineren oogst trad Noord-Amerika juist in deze maanden als belangrijk koper op en een groot gedeelte van het uit Argentinië verscheept zaad vond zijn weg naar het Noorden. Het gebrek aan kooplust van Europeesche zijde werd dus door de belangstelling van de Vereenigde Staten nagenoeg opgeheven met het gevolg, dat de prijzen zich op vrijwel hetzelfde peil bleven bewegen.

STEENKOLEN.

De kolenmarkten vertoonden over de afgelopen drie maanden over het algemeen groote vastheid. Het jaar begon prijshoudend met een gezonde vraag voor alle soorten. De prijzen stegen voelbaar, alvorens er van eenige stagnatie in de verlanding en afscheep als gevolg van sneeuw en vorst, nog eenige sprake kon zijn. Daarop kwam de periode van ongekende koude over geheel Europa, waardoor de verladings in de Ruhrhavens en in Polen geheel stilstonden, behalve dan wat er per spoor kon worden afgescheept.

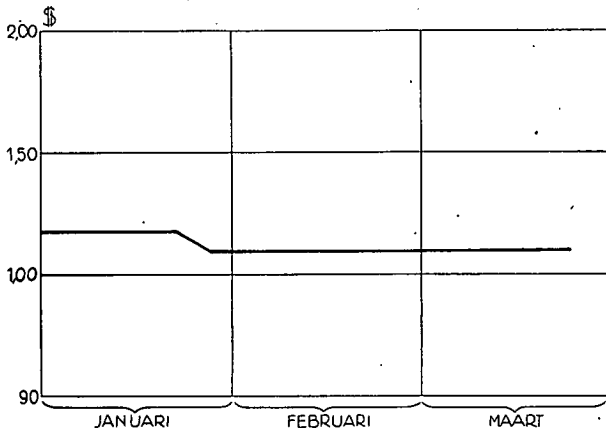
In Engeland veroorzaakten ijsgang en bevroren tips eveneens groot oponthoud in de belading van schepen.

Toen omstreeks 8 Maart de dooi inviel en omstreeks 18 Maart de eerste schepen met kolen uit de Ruhr weder te Rotterdam aankwamen, kwam er weliswaar verbetering in de verlading, doch geen verlaging van de prijzen. De markt is allerwege vast gestemd.

PETROLEUM.

De onvermijdelijke gevolgen van overproductie, lagere prijzen, deden zich in het meerendeel der Amerikaanse productie-centra gelden en 24 Januari werden de prijzen voor Mid-Continent-olie van \$ 0.67 per barrel voor petroleum van minder dan 26° Bé s.g. tot \$ 1.76 voor petroleum met 44° Bé en hooger, verlaagd tot \$ 0.60—\$ 1.44. De oude prijzen waren sinds 2 Augustus 1928 onveranderd van kracht

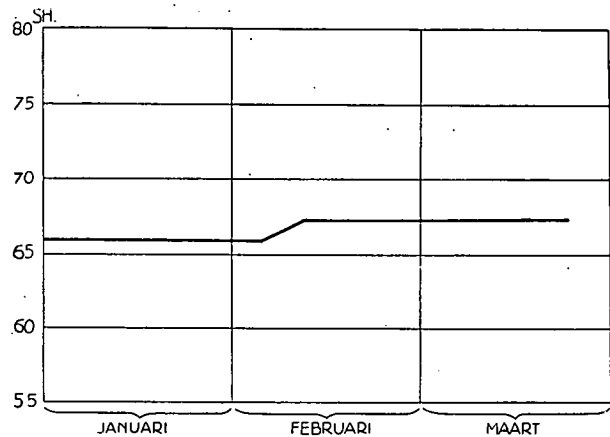

geweest. Californië was met een prijsverlaging voorgestaan; op 18 Januari werden zij van \$ 0.85 voor de zwaarste soorten (beneden 20° Bé) op \$ 0.70 à 0.80 gebracht. In het Oosten werd de prijs van Pennsylvania ruwolie (sinds 14 Dec. 1928 \$ 3.60 à \$ 3.85) op 4 Januari met \$ 0.25 per barrel verhoogd, zooals meestal gedurende den winter. Het einde Maart gehouden Petroleum-Congres beoogt een regeling van de productie binnen en buiten de Vereenigde Staten.

RUWIJZER.

Na maandenlange slapte begon tegen het einde van het vorige jaar de vraag naar Cleveland ruwijzer te verbeteren. Dit jaar heeft de markt nog geleidelijk een levendiger aanzien gekregen, in hoofdzaak, doordat de scheepswerven aan de Tees flinke orders plaatsten. Producenten konden — bij de beperkte productie — in Februari tot een verhooging van den prijs met 1 sh. overgaan; nadat deze sedert half Maart 1928 ongewijzigd was gebleven.

Intusschen is ook de exportvraag gestegen. Dit, gevoegd bij het feit, dat de productiekosten steeds hooger worden door de stijgende cokes- en ertsprizen in de laatste maanden, en een uitbreiding van de productie evenredig aan de behoefte wordt tegengehou-

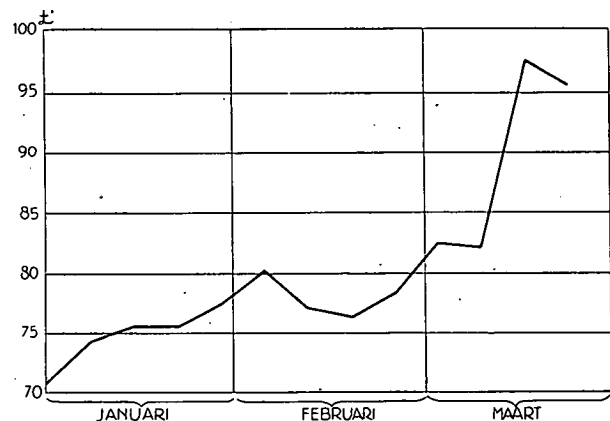
den door cokesschaarschte, heeft tot gevolg gehad, dat in de laatste week van Maart de prijs voor levering in het 2e halfjaar 1929 met 1½ sh. gestegen is.

KOPER.

De afgelopen maanden hebben zich gekenmerkt door een fenomenale stijging van den koperprijs van ongeveer £ 74 in het begin van het jaar tot £ 95,10 per Engelsch ton op 25 Maart jl.

Deze stijging is aan verschillende factoren toe te schrijven.

De wereldproductie van koper wordt voor 95 pCt. gecontroleerd door de Copper Exporters Inc. Bij deze geweldige organisatie zijn 32 maatschappijen, waaronder 18 Amerikaanse, aangesloten. Het overwicht van de Amerikaanse productie berust echter bij vier groote groepen, namelijk Anaconda Copper Mining Co., American Smelting and Refining Co. (de Guggenheimgroep), Phelps Dodge Corp. en Kennecott Copper Corporation. Tot de grootste producenten buiten de Vereenigde Staten, die bij dit internationale koperkartel zijn aangesloten, behooren de Chile Copper, de Rio Tinto Co. en de Union Minière du Haut Katanga. Dit koperkartel bestaat dus uit enkele zeer groote groepen, die hierdoor een krachtige politiek kunnen voeren, wat een van de voornaamste oorzaken van de prijsstijging is geweest.

Evenwel heeft zich in de maand Maart een eigenaardige situatie op de kopermarkt voorgedaan. De vraag naar koper is door de publicatie van de zichtbare voorraden op eind Februari, die 55.123 ton bedroegen, vergeleken met 62.749 ton op 31 Januari en 65.466 ton op 31 December 1928, zoo enorm gestegen, dat de Copper Exporters Inc. den toestand niet meer meester was en de vraag trachtte te temperen door prijsverhoogingen, wat evenwel niet de gewenschte uitwerking had.

Het steeds grooter wordend verbruik van koper is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de toenemende welvaart in de Vereenigde Staten.

Volgens een mededeeling van het American Metal Bureau is het koperverbruik in de electro-technische en de automobiellindustrie en in de bouwnijverheid van 337.200 ton in 1927 tot 377.200 ton in 1928 ge-

stegen. Met deze stijging heeft de productie geen gelijken tred gehouden, waardoor de voorraden sterk afnamen. Daarentegen werken de raffinaderijen op haar uiterste capaciteit, doch zijn niet in staat aan de toenemende vraag te voldoen. Met zekerheid kan men aannemen, dat bij deze geweldige prijsstijging in de afgelopen weken de speculatie een groote rol heeft gespeeld.

Nog een andere omstandigheid heeft de koperprijzen tot deze hoogte opgeschroefd. De Amerikaansche producenten waren gedwongen tot een afzetting over te gaan, met het oog op de steeds toenemende vraag. Schade hiervan ondervonden vooral de buitenlandsche koopers, daar een groot gedeelte van de Amerikaansche producenten niet alleen horizontaal, doch ook vertikaal is georganiseerd en dientengevolge een deel van de Amerikaansche productie direct aan de verderverwerkende industrie wordt afgegeven.

De statistische positie van het metaal is voor de producenten zeer gunstig. Zooals reeds vermeld, bedroegen de zichtbare voorraden in Amerika op 25 Februari slechts 55.123 ton. De Amerikaansche productie is intusschen reeds tot Juni verkocht.

Bij de beoordeeling van de verschillende statistieken moet men evenwel onder de tegenwoordige omstandigheden rekening houden met de onzichtbare voorraden, die in verband met de aanhoudende prijsstijging ongetwijfeld gestegen zullen zijn.

(Slot volgt).

BOEKAANKONDIGING.

Het Boerenvraagstuk in Sovjet-Rusland, Europa, Amerika, Indië en China.
Door Ir. S. J. Rutgers. Uitgave W. L. & J. Brusse's Uitgeversmaatschappij, Rotterdam 1929. Prijs f 1,—.

Het bovenvermelde boekje beoogt, naar het mij toeschijnt, in de eerste plaats propaganda te maken voor het Communisme. De inhoud komt in het kort op het volgende neer:

In vergelijking met de industrie is de landbouwtechniek achterlijk. De schuld daarvan draagt het kapitalisme en verbetering is alleen te verwachten van de „dictatuur van het proletariaat”.

Alleen onder leiding der industriële arbeidersklasse zal de landbouw zich kunnen ontwikkelen tot een intensief fabriekmatig bedrijf. Deze ontwikkeling zal zich behooren aan te sluiten aan den intensieven landbouw, zooals die van ouds bestond in China, Engelsch Indië en Indonesië.

Het gestelde doel kan echter alleen worden bereikt, wanneer de arbeiders in Europa en Amerika zich in grooten getale onder leiding van Sovjet-Rusland aan de zijde der koloniale volken stellen en actief aan de bestrijding van het imperialisme deel nemen.

Tot zoover de inhoud. Ofschoon ik niet wil ontkennen, dat in het geschrift het een en ander voorkomt, hetwelk ook de aandacht verdient van niet-communisten, zoo acht ik het uitgangspunt van den schrijver toch door en door onjuist. Hij beziet, naar hij ergens zegt, den landbouw met een „industriëel geschoold oog”. Dit deed ook Karl Marx, doch met het gevolg, dat hij zich in zake de bedrijfsconcentratie in den landbouw totaal vergiste.

De strijd, die daarover een 30 à 40 jaren geleden onder de Duitse sociaal-democraten ontbrandde, heeft wel duidelijk in het licht gesteld, dat er een principieel verschil bestaat tusschen het industriële en het agrarische productieproces. Het eerste is een mechanisch, het tweede een organisch proces, waarbij de mechanisatie slechts een betrekkelijk geringe rol kan spelen.

Wie dit in het oog houdt kan moeilijk een glimlach onderdrukken, als hij den heer Rutgers hoort spreken van eene ontwikkeling van den landbouw tot fabriekmatig bedrijf, van graanfabrieken enz.

De industrialisatie moet volgens den schrijver aan-

sluiten aan het intensieve bedrijf. Hij ziet daarbij echter over het hoofd, dat intensieve cultuur niet is een ideaal maar een noodzakelijk kwaad, voortspruitende uit veel menschen en weinig grond. Voor een ruime belooning van den arbeid — en daar is het hem toch zeker om te doen — moet men hebben een groote productie per arbeider en die vindt men bij de extensieve cultuur, mits rationeel uitgeoefend. Zoo is in Nederland de tarweopbrengst per HA. 3 à 4 keer zoo groot als in Argentinië, maar in laatstgenoemd land oogst men per arbeider 3 à 4 keer zoveel als in Nederland. Hierbij valt nog op te merken, dat bij de extensieve cultuur machines beter op hare plaats zijn dan bij de intensieve. Een juist inzicht in het karakter der landbouwproductie leert ook, dat het imperialisme geen uitvloeisel is van de winzucht van kapitalisten, maar van de omstandigheid, dat West-Europa te dicht bevolkt is, om de noodige landbouwproducten geheel aan eigen bodem te kunnen ontleenen. Gaven de Europeesche arbeiders gehoor aan de roepstem van den heer Rutgers, dan zou daarvoor voor hen gebrek en ellende het onvermijdelijk gevolg zijn.

J. SMID.

MAANDCIJFERS.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST. (In duizenden guldens).

	December 1928		December 1927	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op ult ^o	139.282		129.258	
Bijschrijvingen	1.700.739	474.307	1.567.261	442.048
wegens:				
a. Stortingen	708.653	125.579	656.829	115.292
b. Overschrijvingen .				
1. van andere rek.	991.937	328.042	910.284	298.371
2. van Ned. Bank.	149	20.643	148	28.349
c. And. onderwerpen		43		36
Afschrijvingen	1.056.517	443.874	988.017	429.405
wegens:				
a. Chèques	177.961	58.013	176.923	58.506
b. Overschrijvingen .				
1. op andere rek.	869.591	328.042	801.947	298.371
2. naar Ned. Bank	915	57.779	855	72.489
c. And. onderwerpen	8.050	40	8.292	39
Gezamenlijk tegoed op ult ^o		120.933		98.803
Bedrag der belegging ¹⁾		70.122		70.339

¹⁾ Het bedrag, dat vroeger tegen vergoeding van rente aan de schatkist werd verstrekt, wordt tegenwoordig, voor zoover het nog niet voor vaste belegging is aangewend, te zamen met andere bedragen in rekening-courant met het Staatsbedrijf der posten en telegrafie begrepen en is daarom niet meer in het bedrag der belegging begrepen.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	November 1928	Jan. Nov. 1928	Jan./Nov. 1927
Prod. Steenkolen in tonnen .	891.862	9.848.082	8.436.116
Kolenslik	25.697	213.383,4	147.814
Aantal normale werkdagen .	25 ¹⁾	280	277

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	November 1928	Jan./Nov. 1928	Jan./Nov. 1927
Netto-productie in tonnen .	15.164	189.464	184.233,8
Aantal normale werkdagen	22	272	231

III. Zoutmijnen.

(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	November 1928	Jan./Nov. 1928	Jan./Nov. 1927
Afgeleverd:			
Geraff. zout	3.675	36.290	32.849,5
Industriezout	80	575	622,5
Afvalzout	60	1.698	1.502
Aantal normale werkdagen	26	284	282

Arbeiders.			
Aantal.	Gezamen- lijke Steenkolen- mijnen	Bruin- kolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 December 1928	{ 9.973 ^{a)} 24.447 ^{b)}	164	146
1 December 1927	{ 9.385 ^{a)} 25.177 ^{b)}	162	135

1) Mijnen Laura en Willem 24 dagen.
2) bovengronds. 3) ondergronds.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Januari 1929		Januari 1928	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor reke- ninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk	62.759	f 3.816.153.000	61.138	f 3.896.338.000
Ter voldoe- ning van Rijksbelast.	48.292	„ 3.455.133.000	47.196	„ 3.521.543.000
	1.757	„ 10.015.000	1.637	„ 9.700.000

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

**GELDKOERSEN.
OPEN MARKT.**

	1929				1928	1927	1914
	30 Mrt.	25/30 Maart	18/23 Maart	11/16 Maart	26/31 Maart	28 Mrt./ 2 April	20/24 Juli
<i>Amsterdam</i> ²⁾ Partic. disc. Prolong. 2)	5 1/4-7/16	5 1/8-7/16	4 3/8-9/16	4 3/8-1/2	4 1/16	3 7/16-9/16	3 1/4-9/16
<i>Londen</i> Daggeld .. Partic. disc.	4-1/2	4-6	3 1/2-5/4	4-5/4	3 1/2-4 1/4	3-5 1/2	1 3/4-2
<i>Berlijn</i> Daggeld .. Partic. disc.	—	—	4-7	6 1/4-8 1/2	4-10	2-8	—
<i>New York</i> Daggeld 1) Part. disc. 2)	8-1/4	8-20/4	8-10 1/4	6-7 1/4	4 1/2-5 1/4	4 1/2-3/4	1 3/4-2 1/2

1) Koers van 28 Mrt. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.
2) 28 Maart.

**WISSELKOERSEN.
KOERSEN IN NEDERLAND.**

Data	New- York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
26 Mrt. 1929	2.49 1/8	12.11 3/8	59.21	9.75 3/4	34.66	99 11/16
27 " 1929	2.49 1/16	12.11	59.19	9.75 1/2	34.66	99 11/16
28 " 1929	2.49 1/16	12.11 1/8	59.10	9.75 1/2	34.66 1/2	99 11/16
29 " 1929	—	—	—	—	—	—
30 " 1929	—	—	—	—	—	—
1 Apr. 1929	—	—	—	—	—	—
Laagsted.w.1)	2.49 1/8	12.10 3/4	59.15	9.74	34.63	99 1/2
Hoogste d.w.1)	2.49 1/8	12.11 1/2	59.23	9.77	34.69	100
25 Mrt. 1929	2.49 7/16	12.10 1/2	59.18 1/2	9.75 1/2	34.64	99 3/4
18 " 1929	2.49 11/16	12.12	59.24	9.75 1/2	34.67	99 11/16
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwit- serland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boeka- rest 1)	Milaan **)	Madrid **)
26 Mrt. 1929	48.03	35.10	7.39	1.49	13.06 1/2	38.—
27 " 1929	48.01	35.10	7.39	1.49	13.06 1/2	37.81
28 " 1929	48.02	35.10	7.39	1.48	13.06 1/2	37.80
29 " 1929	—	—	—	—	—	—
30 " 1929	—	—	—	—	—	—
1 Apr. 1929	—	—	—	—	—	—
Laagsted.w.1)	47.98	35.05	7.37	1.46	13.05	37.60
Hoogste d.w.1)	48.06	35.12 1/2	7.42	1.51	13.11	38.10
25 Mrt. 1929	48.—	35.10	7.39	1.49	13.05	37.92 1/2
18 " 1929	48.03 1/2	35.10	7.39	1.49	13.08	37.47 1/2
Muntpariteit	48.—	35.—	7.39	1.49	13.09	48.—

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave.
2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/8 en 7.21 1/2.

Data	Stock- holm *)	Kopen- hagen *)	Oslo *)	Hel- sing- fors 1)	Buenos- Aires 1)	Mon- treal 1)
26 Mrt. 1929	66.67 1/2	66.50	66.57 1/2	6.28	104 7/8	2.48 3/8
27 " 1929	66.67 1/2	66.50	66.57 1/2	6.28	105	2.47 3/8
28 " 1929	66.67 1/2	66.50	66.57 1/2	6.28	105 1/8	2.48
29 " 1929	—	—	—	—	—	—
30 " 1929	—	—	—	—	—	—
1 Apr. 1929	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w.1)	66.55	66.40	66.45	6.26	104 7/8	2.47 1/2
Hoogste d.w.1)	66.70	66.55	66.62 1/2	6.30	105 1/4	2.48 7/8
25 Mrt. 1929	66.60	66.47 1/2	66.52 1/2	6.28	105 1/8	2.48 3/8
18 " 1929	66.72 1/2	66.57 1/2	66.66	6.28	105 1/16	2.48 3/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

Laatstbekende noteeringen te Amsterdam en Rotterdam op
2 April 1929 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank- disconto
<i>Europa.</i>				
Londen *)	£	12.10 3/4	12.11 1/2	5 1/2
Berlijn *)	100 Mark	59.26	59.18 1/2	6 1/2
Parijs *)	100 Franc	9.747	9.75 1/2	3 1/2
Brussel *) §)	100 Belga	34.59	34.65 1/2	4
Luxemburg	100 Franc	48.—	6.93 1/4	—
Zürich *)	100 "	48.—	48.02	3 1/2
Praag	100 Kronen	7.37 1/4	7.39	5
Weenen *)	100 Schilling	35.—	35.10	6 1/2
Boedapest	100 Pengö	43.51	43.45	7
Boekarest	100 Lei	1.4880	1.48	6
Sofia	100 Leva	48.—	1.80	9
Belgrado	100 Dinar	4.379	4.38	6
Stamboel	Turksch £	10.93	1.23	—
Athene	100 Drachme	3.23	3.23 1/2	9
Milaan **)	100 Lira	13.09	13.05	7
Madrid **)	100 Peseta	48.—	37.67 1/2	5 1/2
Lissabon	Escudo	2.68 1/2	0.11	8
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	66.50	5
Oslo *)	100 "	66.67	66.57 1/2	5 1/2
Stockholm *)	100 "	66.67	66.65	4 1/2
Reickjavik	100 IJsl. Kr.	66.67	54.70	—
Warschau	100 Zloty	27.91	27.95	8
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	24.75	7
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	48.—	6-7
Reval (Estland)	100 Estl. Kr.	66.67	66.75	7 1/2
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26 1/2	6.27	7
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.85	—
Danzig	100 Gulden	48.42	48.35	6
<i>Amerika.</i>				
New-York *)	\$	2.4878	2.49 5/8	5
Montreal	Canad. \$	2.4878	2.48	—
Mexico	Mex. Dollar	1.24	1.18	—
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0568 1/2	1.04 1/4	—
La Paz (Bolivia)	Boliviano	0.9080	0.90 3/4	—
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075 1/2	0.29 3/4	—
Valparaiso	Peso (papier)	0.30	0.30 1/2	6 1/2 - 7 1/2
Bogota (Columbia)	Peso	2.42	2.42 1/2	—
Quito (Ecuador)	Sucre	1.21	0.49 1/2	—
Lima (Peru)	Per. £	12.10 3/4	10.13 1/2	—
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	2.52 1/2	—
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.48	—
Paramaribo	Gulden	1.—	0.9770	—
Willemstad (Curag.)	Gulden	1.—	1.01 1/2	—
San José (C. Rica)	Colon	1.16	0.62	—
Guatemala	Quetzal	2.48 3/4	2.50	—
Managua (Nicarag.)	Cordoba	2.48 1/2	2.46 1/2	—
San Salvador (Salv.)	Colon	1.2440	1.24	—
<i>Azië.</i>				
Calcutta	Rupee	0.91	0.90 3/4	8
Batavia	Gulden I.C.	1.—	0.99 1/2	4 1/2
Kobe	Yen	1.24	1.11 1/2	5.48
Hong Kong	Dollar	—	1.22	—
Shanghai	Tael	—	1.56	—
Singapore	Straits Doll.	1.4125	1.40 1/2	—
Manilla	Phil. Peso	1.214	1.22 1/2	—
Bangkok	Baht	1.10	1.12 1/2	—
Teheran (Perzië)	Kran	—	0.23 3/4	—
<i>Afrika.</i>				
Kaapstad	£	12.10 3/4	12.08 1/2	5 1/2
Alexandrië	Egypt. £	12.42	12.42 1/2	—
<i>Australië.</i>				
Melbourne, Sidney	£	12.10 3/4	12.05	—
Nieuw Zeeland	£	12.10 3/4	12.08	—

1) Goudpeso. 2) Milreis Goud. *) Not. te A'dam. **) id. noteering te R'dam. Ov. not. part. opg. §) 1 Belga = 5 frank.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
26 Maart 1929	4,85 ¹¹ / ₃₂	3,90 ¹ / ₈	23,72 ¹ / ₂	40,06 ¹ / ₂
27 " 1929	4,85 ³ / ₈	3,90 ¹ / ₈	23,71 ¹ / ₈	40,04 ¹ / ₂
28 " 1929	4,85 ¹¹ / ₃₂	3,90 ¹ / ₈	23,72	40,07 ¹ / ₂
29 " 1929	—	—	—	—
30 " 1929	4,85 ⁹ / ₃₂	3,90 ¹ / ₈	23,71 ¹ / ₂	40,07 ¹ / ₂
1 April 1929	4,85 ³ / ₈	3,90 ¹ / ₈	23,72	40,06 ¹ / ₂
2 April 1928	4,88 ¹ / ₂	3,93 ¹ / ₈	23,92 ¹ / ₈	40,29
Muntpariteit	4,8667	13,92	23,81 ¹ / ₂	40 ¹ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	16 Mrt. 1929	23 Mrt. 1929	25/30 Maart '29 Laagste	30 Mrt. 1929 Hoogste
Alexandrië	Piast. p. £	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₁₆	97 ¹ / ₁₆
Athene	Dr. p. £	375	374 ³ / ₄	374 ³ / ₄	374 ⁷ / ₈
Bangkok	Sh. p. tical	1/10 ¹ / ₂	1/10 ¹ / ₂	1/10 ⁵ / ₁₆	1/10 ⁵ / ₁₆
Budapest	Pen. p. £	27.85	27.84 ¹ / ₂	27.83	27.88
B. Aires	d. p. \$	47 ¹⁷ / ₆₄	47 ¹ / ₂	47 ¹ / ₂	47 ¹⁷ / ₆₄
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 ¹ / ₆₄	1/6 ¹ / ₆₄	1/5 ⁶³ / ₆₄	1/6
Constantin	Piast. p. £	985	990	985	995
Hongkong	Sh. p. \$	2/0 ¹ / ₁₆	2/0 ⁵ / ₁₆	1.11 ¹ / ₂	2/0 ¹ / ₁₆
Kobe	Sh. p. yen	1/10 ¹ / ₁₆	1/9 ³ / ₁₆	1/10 ⁵ / ₁₆	1/10 ⁵ / ₁₆
Lissabon	Escu. p. £	108 ¹ / ₂	108	107 ¹ / ₂	108
Mexico ¹⁾	\$ per £	10.26	10.26	9.90	10.52
Montevideo	d. per £	50 ¹ / ₈	50	49 ¹ / ₂	50
Montreal	\$ per £	4.88 ³ / ₈	4.87 ⁵ / ₁₆	4.87	4.89 ¹ / ₂
R.d. Janeiro	d. per Mil.	5 ¹ / ₈	5 ¹ / ₁₆	5 ¹ / ₁₆	5 ⁵ / ₁₆
Shanghai	Sh. p. tael	2/6 ³⁶ / ₃₂	2/6 ⁶³ / ₃₂	2/6 ¹ / ₂	2/7 ⁹ / ₁₆
Singapore	id. p. \$	2/3 ⁵⁸ / ₆₄	2/3 ¹³ / ₁₆	2/3 ¹ / ₂	2/3 ²⁷ / ₃₂
Valparaiso ²⁾	\$ p. £	39.54	39.54	39.49	39.53
Warschau	Zl. p. £	43 ¹ / ₁₆	43 ¹ / ₁₆	43 ¹ / ₁₆	43 ¹ / ₁₆

¹⁾ In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in penc. doch in £ getoeterd. ²⁾ 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS³⁾

	Londen ¹⁾	N.York ²⁾		Londen ¹⁾
25 Mrt. 1929..	26	56 ¹ / ₂	25 Mrt. 1929...	84/11 ¹ / ₂
26 " 1929..	26 ¹ / ₁₆	56 ³ / ₈	26 " 1929....	84/11 ¹ / ₂
27 " 1929..	26 ¹ / ₁₆	56 ¹ / ₂	27 " 1929....	84/11 ¹ / ₂
28 " 1929..	25 ¹³ / ₁₆	56 ¹ / ₂	28 " 1929....	84/11 ¹ / ₂
29 " 1929..	—	—	29 " 1929....	—
30 " 1929..	—	56 ¹ / ₂	30 " 1929....	—
31 Mrt. 1928..	26 ⁷ / ₁₆	57 ¹ / ₂	31 Mrt. 1928....	84/11 ¹ / ₂
20 Juli 1914..	24 ¹³ / ₁₆	59	20 Juli 1914....	84/11

¹⁾ in pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³⁾ in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	23 Maart 1929	28 Maart 1929
Saldo bij de Nederlandsche Bank...	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 337.512,64	f 3.435.532,84
Voorshot op ultimo Februari '29 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting.....	" 38.001.620,45	" 38.001.620,45
Voorshotten aan Suriname.....	" 11.731.093,91	" 11.934.492,60
Id. aan Curaçao.....	" 92.963,87	" 75.784,46
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Saldo der postrekeningen van Rijks-comptablen.....	" 139.067.836,33	" 141.114.233,15
Id. op andere Staatsbedrijven ¹⁾	" 27.913.235,71	" 21.951.562,87
	" 6.142.578,42	" 5.742.528,42

Verplichtingen.

Voorshot door de Nederl. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt	f 10.126.101,25	f 15.000.000,—
Voorshot door De Ned. Bank verstrekt	—	f 6.204.879,65
Schatkistbiljetten in omloop ¹⁾	" 74.728.000,—	" 74.728.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 28.800.000,—	" 68.800.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank..	—	" 40.000.000,—
Daggeldleeningen.....	—	" 15.600.000,—
Zilverbons in omloop.....	" 11.642.062,50	" 11.940.082,50
Schuld aan Ned.-Indië ²⁾	" 5.733.570,83	" 4.564.802,47
Id. aan het Alg. Burg. Pensioenfond ³⁾	" 22.657.587,41	" 22.525.124,37
Id. a. h. Staatsbedrij ¹⁾ D. P., T. en T. ¹⁾	" 51.054.219,51	" 41.934.002,24
Id. aan andere Staatsbedrijven ²⁾	" 1.590.000,—	" 1.590.000,—
Id. aan diverse instellingen ³⁾	" 5.731.235,10	" 11.575.614,86

¹⁾ Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. ²⁾ in rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	23 Mrt. 1929	28 Mrt. 1929
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas.....	f 17.734.000,—	f 16.567.000,—
Saldo bij de Javaasche Bank.....	" 3.163.000,—	" 6.365.000,—
Verplichtingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands Kas.....	—	—
Waarvan Muntbiljetten.....	—	—
Muntbiljetten in omloop.....	" 47.295.000,—	" 47.562.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds..	" 775.000,—	" 775.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	" 883.000,—	" 845.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 2 April 1929.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels; Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 170.795.876,10 Bijbnk. " 10.429.936,13 Ag.sch. " 16.664.324,88	f 197.890.137,11
Papier o. h. Buitenl. in disconto.	Idem eigen portef. f 33.928.569,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	33.928.569,—
Beleeningen	Hfdbk. f 92.946.946,02 incl. vrach. Bijbnk. " 8.429.512,22 in rek.-crt. Ag.sch. " 56.520.614,04	f 157.897.072,28
Op Effecten.....	f 151.670.585,85	
Op Goederen en Spec.	6.228.486,43	157.897.072,28
Voorshotten a. h. Rijk	—	7.446.848,98
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 66.767.185,— Muntmat., Goud " 355.711.823,40	f 422.479.008,40
Munt, Zilver, enz.	20.751.317,43	
Muntmat., Zilver ..	—	443.230.325,83 ¹⁾
Belegging ¹ / ₈ kapitaal, reserves en pensioenfond ^s	—	24.682.127,48
Gebouwen en Meub. der Bank.....	—	5.000.000,—
Diverse rekeningen.....	—	44.374.867,19
		f 914.449.947,87
Passiva.		
Kapitaal.....	f 20.000.000,—	
Reservefond ^s	7.157.903,12	
Bijzondere reserve.....	8.000.000,—	
Pensioenfond ^s	5.576.431,70	
Bankbiljetten in omloop.....	834.530.720,—	
Bankassignatiën in omloop.....	436.924,15	
Rek.-Cour. f Het Rijk	—	
saldo's: f Anderen	20.525.190,76	20.525.190,76
Diverse rekeningen.....	—	18.222.778,14
		f 914.449.947,87

Beschikbaar metaalsaldo..... f 100.564.204,51
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " 251.410.510,—
¹⁾ Waarvan in het buitenland f 23.890.447,18

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud.		Circulatie	Andere opeisch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
2 Apr. '29	66.767	355.712	834.531	20.962	100.564	52
25 Mrt. '29	66.779	355.720	782.542	9.682	126.623	56
18 " '29	66.787	367.526	782.923	11.688	137.192	57
11 " '29	67.043	367.501	791.541	24.427	128.903	56
4 " '29	67.048	367.495	808.766	12.464	126.890	55 ¹ / ₂
25 Febr. '29	67.720	367.495	775.761	31.596	133.275	56 ¹ / ₂
2 Apr. '28	67.707	367.472	823.324	44.501	287.274	53
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
2 Apr. 1929	197.890	40.000	157.897	33.929	44.375
25 Mrt. 1929	149.344	—	103.086	42.411	69.506
18 " 1929	141.822	—	102.815	64.342	46.762
11 " 1929	144.489	—	97.975	101.394	44.389
4 " 1929	98.047	—	117.860	132.330	42.603
25 Febr. 1929	73.713	—	98.599	166.994	25.897
2 Apr. 1928	57.424	—	147.804	181.635	37.426
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van ¹/₈ metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCH-BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeisch. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
2 Maart 1929..	815	1.675	706	1.040	327-
23 Febr. 1929..	816	1.492	602	1.020	330
16 " 1929..	816	1.503	633	1.026	337
9 " 1929..	815	1.540	613	1.030	357
2 " 1929..	815	1.557	659	1.023	331
3 Maart 1928..	1.100	1.542	606	825	454
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	306

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
30 Mrt. 1929	186.900		304.200	43.000	48.020
23 " 1929	186.800		307.800	41.600	47.040
16 " 1929	186.800		310.700	42.400	45.560
23 Feb. 1929	169.704	21.517	299.926	52.360	49.307
16 " 1929	168.902	20.227	302.138	59.229	44.583
9 " 1929	168.794	21.182	303.516	57.105	45.728
2 " 1929	168.996	22.734	300.088	60.185	47.621
31 Mrt. 1928	173.331	17.912	309.920	44.982	120.642
2 Apr. 1927	185.904	31.488	307.260	44.840	147.926
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaald.	Beleeningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
30 Mrt. 1929		127.800		***	50
23 " 1929		133.700		***	53
16 " 1929		141.100		***	53
23 Feb. 1929	8.155	37.477	78.098	44.515	54
16 " 1929	8.273	38.034	78.606	53.457	52
9 " 1929	8.163	39.348	79.999	49.188	53
2 " 1929	7.928	38.164	78.745	49.607	53
31 Mrt. 1928	12.582	25.605	74.514	57.463	55
2 Apr. 1927	13.724	20.484	65.852	41.306	62
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Basis ³⁾ metaaldekking.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA. FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
13 Mrt. '29	2.700,1	1.277,8	160,3	955,6	283,1
6 " '29	2.682,8	1.246,0	152,8	989,2	304,6
27 Feb. '29	2.686,8	1.235,5	157,3	952,5	334,1
20 " '29	2.681,1	1.267,7	158,8	865,0	355,6
13 " '29	2.686,2	1.274,8	161,9	903,9	391,1
6 " '29	2.663,9	1.257,0	166,7	851,6	410,7
14 Mrt. '28	2.788,4	1.427,8	168,3	472,3	343,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
13 Mrt. '29	165,3	1.650,0	2.396,8	152,5	66,7	70,7
6 " '29	163,0	1.666,6	2.402,5	152,1	65,9	69,7
27 Feb. '29	166,4	1.654,0	2.413,0	151,3	66,6	69,9
20 " '29	172,6	1.651,6	2.361,0	150,2	65,8	70,8
13 " '29	177,2	1.659,8	2.421,5	149,8	65,8	69,8
6 " '29	200,1	1.646,3	2.438,1	149,6	65,2	69,3
14 Mrt. '28	400,9	1.574,1	2.402,9	136,5	70,1	74,3

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
6 Mrt. '29	756	16.423	5.961	1.716	20.185	6.871
27 Feb. '29	712	16.366	5.972	1.746	20.302	6.879
20 " '29	637	16.188	5.991	1.750	20.169	6.867
13 " '29	669	16.233	6.010	1.740	20.432	6.879
6 " '29	619	16.255	6.041	1.751	20.356	6.891
7 Mrt. '28	650	15.153	6.529	1.743	20.324	6.676

Hierachter volgen enkele bankstaten, welke aan het eind van ieder kwartaal worden opgenomen.

* * *

I. FEDERAL RESERVE BANK TE NEW YORK.

(In miljoenen Dollars.)

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. van de member banks	In de open markt gekocht
6 Mrt. 1929..	923,9	253,1	40,3	270,6	65,7
27 Feb. 1929..	1.002,0	255,5	41,2	222,4	66,6
20 " 1929..	993,5	256,8	39,8	181,7	70,4
13 " 1929..	937,4	253,5	41,0	252,7	94,6
6 " 1929..	969,0	254,7	41,1	195,1	103,7
30 Jan. 1929..	958,3	256,4	40,2	212,9	115,4
23 " 1929..	961,0	258,3	39,1	153,2	120,4
16 " 1929..	890,0	209,6	36,1	217,7	137,8
9 " 1929..	838,9	217,1	30,7	281,6	131,6
2 " 1929..	738,5	218,6	24,0	495,5	146,8
26 Dec. 1928..	787,0	219,4	18,5	387,8	159,4
19 " 1928..	858,8	286,0	19,3	232,8	126,4
12 " 1928..	806,6	188,0	19,3	326,9	171,2
7 Mrt. 1928..	1.018,2	310,5	31,8	124,4	93,2
9 Mrt. 1927..	1.051,7	382,7	33,8	113,1	76,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Algemeen Dekkings-perc. ¹⁾
6 Mrt. 1929..	13,6	308,1	939,8	54,2	77,3
27 Feb. 1929..	15,3	308,1	970,9	53,9	81,5
20 " 1929..	16,3	313,7	930,1	52,5	83,1
13 " 1929..	18,7	315,7	960,3	52,5	76,7
6 " 1929..	26,2	318,2	963,6	52,4	78,8
30 Jan. 1929..	26,2	319,8	977,3	51,9	77,0
23 " 1929..	27,3	322,6	928,0	51,3	80,0
16 " 1929..	63,7	326,4	982,2	50,8	70,8
9 " 1929..	64,7	332,7	965,5	50,1	67,0
2 " 1929..	67,6	353,9	1.056,7	50,1	54,1
26 Dec. 1928..	54,8	364,1	979,3	50,1	60,0
19 " 1928..	107,8	359,4	928,0	50,1	68,2
12 " 1928..	54,0	340,7	976,1	50,1	62,8
7 Mrt. 1928..	75,9	346,5	954,1	42,4	80,7
9 Mrt. 1927..	54,1	414,4	874,7	38,2	84,2

¹⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover F. R. notes en deposito's.

II. ZWEDSCHE RIJKS BANK. (In miljoenen Kronen.)

Data	Goud	Buiten-tegoed en wissels	Zweed-sche en vreemde Staatsf.	Dis-conto's en Beleen. ¹⁾	Circu-latie	Res. Crt.
9 Mrt. '29	235,3	118,9	79,8	260,2	469,8	185,3
2 " '29	235,4	124,2	79,8	284,9	503,9	180,7
23 Feb. '29	235,5	124,3	79,8	243,2	443,0	196,7
16 " '29	235,5	124,3	79,8	261,4	461,1	196,9
9 " '29	235,6	124,2	79,8	266,7	464,8	200,7
2 " '29	235,7	124,4	79,8	285,7	492,8	195,1
26 Jan. '29	235,7	125,2	79,8	257,3	434,4	222,6
19 " '29	235,7	124,6	79,8	293,3	449,6	241,8
12 " '29	235,8	124,2	79,8	325,0	463,4	258,1
5 " '29	235,9	124,2	79,8	361,9	490,8	270,3
29 Dec. '28	235,9	132,0	89,8	384,8	533,8	283,5
22 " '28	235,9	127,0	89,8	387,6	522,3	277,3
15 " '28	236,2	123,6	84,3	383,1	497,1	298,1
10 Mrt. '28	233,4	106,3	116,6	211,3	457,8	175,2
12 Mrt. '27	222,5	128,5	60,4	226,6	465,9	93,2
25 Juli '14	105,8	115,6	28,0	92,4	206,2	68,2

¹⁾ Vanaf 29 Oct. '27 excl. de voorschotten en kascredieten, die niet voor dekking beschikbaar zijn.

III. BANK VAN NOORWEGEN. (In miljoenen Kronen.)

Data	Goud	Tegoed in het buitenl.	Effecten	Dis-conto's en Beleen.	Circu-latie	Res. Crt.
7 Mrt. 1929..	146,8	35,9	9,3	258,2	298,3	86,2
28 Febr. 1929..	146,9	35,7	9,3	266,2	301,2	90,8
22 " 1929..	146,9	31,1	9,3	261,1	293,7	87,6
15 " 1929..	146,9	31,8	9,3	261,5	292,0	88,1
7 " 1929..	146,9	34,7	9,3	259,0	293,8	85,9
31 Jan. 1929..	146,9	31,7	9,3	267,5	299,0	77,5
22 " 1929..	146,9	31,2	9,3	259,8	296,7	75,3
15 " 1929..	146,9	32,7	9,2	259,4	298,0	81,1
7 " 1929..	146,9	35,6	9,2	260,0	305,5	81,3
31 Dec. 1928..	146,9	40,7	9,3	272,3	315,5	92,2
22 " 1928..	146,9	36,2	9,3	268,1	324,4	74,9
15 " 1928..	146,9	32,7	9,3	268,5	311,8	83,8
7 Mrt. 1928..	147,2	34,3	10,1	311,0	312,3	137,7
7 Mrt. 1927..	147,2	49,4	45,6	393,0	317,4	272,3
22 Juli 1914..	52,4	65,7	8,9	79,3	120,8	10,7

IV. NATIONALE BANK VAN DENEMARKE.
(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Pasmunt	Buitenl. saldi, munt en wissels	Binnenl. wissels bel. en cred.	Circulatie	Rek. Crt.
28 Feb. 1929..	172,7	8,5	99,5	81,0	341,9	38,8
31 Jan. 1929..	172,7	8,4	92,5	81,5	336,3	44,9
31 Dec. 1928..	172,8	8,0	112,6	86,6	360,2	52,4
29 Feb. 1928..	182,0	11,5	64,8	180,3	335,7	22,4
28 Feb. 1927..	201,6	15,0	31,8	227,5	355,9	25,2
30 Juni 1914 ¹⁾	75,6	6,6	—	—	159,8	4,8

¹⁾ Wegens andere berekening niet vergelijkbaar.

V. BANK VAN SPANJE.
(In millioenen Peseta's.)

Data	Goud	Zilver	Staatsfondsen ¹⁾	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.	
						Partic.	Staat
23 Mrt. '29	2.560	716	585	1.795	4.239	959	228
16 " '29	2.560	712	585	1.896	4.270	987	179
9 " '29	2.559	710	585	1.680	4.327	1.026	45
2 " '29	2.559	713	585	1.696	4.306	1.037	96
23 Febr. '29	2.559	713	585	1.696	4.294	1.036	85
16 " '29	2.559	707	585	1.719	4.340	1.043	93
9 " '29	2.559	707	585	1.795	4.375	989	104
2 " '29	2.559	710	585	1.875	4.337	994	152
26 Jan. '29	2.559	707	585	1.825	4.312	972	111
19 " '29	2.559	703	585	1.883	4.349	989	111
12 " '29	2.559	699	585	1.968	4.405	964	128
5 " '29	2.559	697	585	2.034	4.420	1.010	150
29 Dec. '28	2.559	698	585	1.983	4.377	961	232
24 Mrt. '28	2.608	702	586	1.649	4.154	969	207
26 Mrt. '27	2.588	698	587	2.649	4.256	985	439
24 Juli '14	543,5	726,8	494,4	783,8	1919,0	497,9	

¹⁾ Tien bedrage van 344 millioen, plus voorschot in rek.-crt. aan de schatk.

VI. ZWITSERSCHE NATIONALE BANK.
(In millioenen Francs.)

Data	Goud	Zilver	Gouddeviezen	Disconto's en Beleen. ¹⁾	Circulatie	Rek. Crt. ²⁾
15 Mrt. 1929..	481,4	45,3	159,4	202,1	805,3	82,2
7 " 1929..	481,5	45,2	171,2	227,0	819,9	83,5
28 Febr. 1929..	481,6	45,2	180,7	240,9	842,9	76,7
23 " 1929..	481,7	45,7	174,5	205,0	780,3	86,9
15 " 1929..	481,8	46,1	180,2	190,8	786,3	84,5
7 " 1929..	481,9	45,7	187,0	209,6	802,7	85,0
31 Jan. 1929..	482,0	45,5	184,7	218,1	839,8	66,6
23 " 1929..	482,1	45,6	189,5	191,8	786,9	87,5
15 " 1929..	482,1	44,6	276,6	205,7	814,0	183,6
7 " 1929..	517,5	45,1	271,4	260,1	871,7	215,0
31 Dec. 1928..	533,0	45,8	254,4	300,8	962,6	195,5
22 " 1928..	481,5	46,4	267,9	219,4	902,6	87,1
15 Mrt. 1928..	432,3	62,7	36,2	348,8	779,5	98,2
15 Mrt. 1927..	449,5	75,1	25,7	333,7	765,0	119,5
23 Juli 1914..	180,1	18,9	—	107,8	267,9	105,2

¹⁾ Sedert 31 Maart '28 zonder rek.-crt. saldi in het buitenland. Deze zijn met ingang van dien datum met den post buitenlandsche wissels tot den post gouddeviezen samengesmolten.

²⁾ Sedert 31 Mrt. '28 uitsluitend de dagelijks vervallende verplichtingen.

VII. OOSTENRIJKSCHE NATIONALE BANK.
(Voornaamste posten in millioenen Schillingen.)¹⁾

Data	Goud ¹⁾	Vreemd geld, deviezen en tegd. (i.h. buit.l.) ²⁾	Andere edelvaluta	Disconto's en Beleen.	Voor-schot ojd. Staat	Circulatie	Rek. Crt.
15 Mrt. '29	168,8	206,9	356,3	131,6	112,4	892,2	86,9
7 " '29	168,8	206,8	356,3	157,2	116,0	924,3	83,4
28 Febr. '29	168,8	209,3	361,2	163,8	116,1	976,7	44,9
23 " '29	168,8	203,8	359,5	126,8	116,1	858,3	119,5
15 " '29	168,8	204,1	360,5	124,0	116,1	882,2	93,8
7 " '29	168,8	198,9	359,4	144,3	116,1	906,1	84,1
31 Jan. '29	168,8	199,1	365,7	165,6	116,1	965,2	52,7
23 " '29	168,8	196,3	361,4	132,8	116,1	848,7	129,7
15 " '29	168,8	201,8	365,2	156,1	116,1	893,8	117,0
7 " '29	168,8	216,9	375,3	176,5	116,1	967,5	88,2
31 Dec. '28	168,8	242,7	385,9	208,5	116,2	1.067,4	56,5
23 " '28	168,8	240,3	340,0	177,9	166,2	987,0	107,6
15 Mrt. '28	117,2	308,7	263,1	64,7	173,0	854,6	74,0
15 Mrt. '27	57,2	452,0	146,4	44,0	176,3	812,5	68,9

¹⁾ 1 Schilling = 0,694 goudkronen = 10,000 papierkronen.

²⁾ Als dekking der circulatie en saldi in rek. crt. geldende, volgens art. 85 der Statuten.

VIII. NATIONALE BANK VAN HONGARIJE.
(In millioenen Pengö's. 1 Pengö = 12.500 Kr.)

Data	Goud	Vreemd geld, deviezen tegoed in het buitenl. ¹⁾	Binnenl. wissels, ceelen en effecten	Voor-schot aan den Staat	Circulatie	Rek.-Courant	
						Staat	Partic.
15 Mrt. '29	204	38	300	92	405	218	15
7 " '29	204	45	302	92	421	218	18
28 Febr. '29	204	43	314	92	451	198	18
23 " '29	204	47	291	92	392	237	18
15 " '29	204	51	292	92	419	218	14
7 " '29	204	56	319	93	454	207	21
31 Jan. '29	205	46	358	97	485	191	22
23 " '29	205	54	315	97	393	245	25
15 " '29	201	56	326	97	418	230	24
7 " '29	201	49	362	97	441	237	14
31 Dec. '28	201	54	417	97	513	210	31
23 " '28	201	47	382	104	440	262	16
15 Mrt. '28	197	104	286	106	405	312	18
15 Mrt. '27	169	96	171	120	379	249	12

¹⁾ Als dekking van biljetten en saldi in rek.-courant geldende, volgens art. 85 der statuten. ²⁾ Totaal Rek.-courant.

IX. TSJECHOSLOWAAKSCHE NATIONALE BANK.
(In millioenen Tsjechoslow. Kronen.)

Data	Vordering op den Staat	Goud en Zilver	Vreemd geld en tegoed in het buit.l.	Disconto's en beleeningen	Circulatie	Rek. Crt.
15 Maart 1929	4.043	1.206	1.786	215	6.582	771
7 " 1929	4.047	1.206	1.818	220	6.808	636
28 Febr. 1929	4.050	1.206	1.841	196	7.063	405
23 " 1929	4.072	1.206	1.859	162	6.418	975
15 " 1929	4.077	1.206	1.842	162	6.541	879
7 " 1929	4.081	1.206	1.939	163	6.820	712
31 Jan. 1929	4.084	1.206	2.010	184	7.115	562
23 " 1929	4.086	1.206	2.111	287	6.493	1.577
15 " 1929	4.090	1.206	2.286	333	6.856	1.516
7 " 1929	4.095	1.205	2.494	414	7.453	1.532
31 Dec. 1928	4.098	1.199	2.510	483	8.466	830
23 " 1928	4.108	1.183	2.467	389	7.609	1.044
15 " 1928	4.117	1.183	2.357	373	7.471	1.085
15 Maart 1928	4.370	1.118	1.936	79	6.628	1.168
15 Maart 1927	4.754	1.048	1.964	112	6.438	2.006

X. ZUIDAFRIKAANSE RESERVEBANK.
(Voornaamste posten in duizenden Ponden.)

Data	Goud en Goudcert.	Disconto's en beleen.	Waar-van Reg-papier	Circulatie	Rek.-Crt.	Algemeen Dekkings perc. ¹⁾
1 Maart 1929..	7.623	9.562	359	9.419	6.915	46,3
22 Febr. 1929..	7.757	7.998	370	8.083	7.265	50,9
15 " 1929..	8.388	8.310	353	8.206	7.190	54,5
8 " 1929..	7.603	8.688	268	8.090	7.126	48,4
1 " 1929..	8.119	8.826	248	9.392	9.131	48,7
25 Jan. 1929..	7.800	8.423	347	8.125	7.575	50,3
18 " 1929..	8.428	8.010	507	8.197	7.375	53,1
11 " 1929..	7.667	9.118	432	8.673	7.291	48
4 " 1929..	7.822	9.408	417	9.505	6.754	48
28 Dec. 1928..	8.070	10.063	447	9.487	8.147	45,5
21 " 1928..	7.957	9.670	667	8.965	7.802	47,5
14 " 1928..	8.021	8.765	662	8.526	7.712	49
7 " 1928..	7.851	7.539	437	8.817	7.179	49
2 Maart 1928..	8.259	8.683	1.729	8.668	8.120	50,4
5 Maart 1927..	7.937	7.638	2.055	8.159	6.520	52,9

¹⁾ Verhouding goud, goudcert. en pasmunt tegenover opeisbare schulden: bankbiljetten en deposito's. ²⁾ Regeering plus bankiers.

XI. BANK VAN LITHAUEN. (In millioenen Lita's.)

Data	Goud	Zilver	Buitenl. Deviezen	Disconto's en Beleen.	Kapitaal	Bankbiljetten in omloop	Deposito's
15 Mrt. 1929	34,3	4,4	37,2	83,8	12,0	85,2	65,8
28 Febr. 1929	34,3	4,4	38,5	82,3	12,0	85,3	60,7
15 " 1929	34,3	4,4	40,4	81,2	12,0	81,6	71,1
31 Jan. 1929	34,3	4,4	43,0	82,1	12,0	83,6	71,5
15 " 1929	34,3	4,4	42,8	84,9	12,0	81,6	75,7
31 Dec. 1928	34,3	4,4	43,6	91,5	12,0	84,8	80,4
15 Mrt. 1928	34,2	4,6	53,7	77,9	12,0	96,2	64,6
15 Mrt. 1927	31,4	5,0	41,0	58,6	12,0	91,8	38,1

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 2 April 1929.

De achter ons liggende berichtperiode heeft tot de stormachtigste van den laatsten tijd behoord, althans voor zoover het de fondsenmarkt van New York betreft. De spanning op de geldmarkt daar ter plaatse is tot uiting gekomen in een notering voor „call money” nd 20 pCt. en hierin is slechts eenige verbetering gekomen, doordat een groep banken, onder leiding van de National City Bank, er toe is overgegaan geld ter beschikking van de beurs te stellen. De uitwerking op de fondsenmarkt is buitengewoon heftig geweest. Over de geheele linie is een aanmerkelijke daling ingetreden, waarbij omzetten van betekenissen zijn voorgekomen. De totale omzet heeft op sommige dagen meer dan 8.000.000 aandelen bedragen. De daling is echter op denzelfden dag, waarop zij is ontstaan, tot stilstand gekomen, zoodat in de slotkoersen niet veel meer van den grooten achteruitgang te zien is geweest. De dagen; volgende op dien van de grootste spanning, hebben zelfs een geleidelijke verbetering van het koerspeil gebracht, zoodat ten slotte de markt in een vrij opgewekte stemming is gesloten, ondanks het feit, dat een periode van goedkoop geld te New York nog niet wordt verwacht.

Doordat de gevolgen van den koersval te New York zoo spoedig overwonnen waren, hebben de Europeesche fondsenmarkten hiervan geen weerspiegeling gegeven. Integendeel is de markt te Londen eerder vast van toon geweest, vooral onder den invloed van het bericht, dat de Bank of England in staat is geweest een bedrag van £1.000.000 goud aan te koopen, hoewel, naar wordt verondersteld, deze hoeveelheid geel metaal niet naar Engeland is verscheept in rechtstreeksch verband met de wisselkoersen. De beleggingsmarkt heeft hiervan in de eerste plaats den invloed ondervonden. Het bericht van de heftige daling te New York heeft eerder een stimulerende uitwerking gehad, omdat men te Londen geloofde, dat thans een einde gemaakt zou kunnen worden aan de speculatieve neigingen te New York, waardoor wellicht de aantrekkingskracht voor buitenlandsche saldi iets zou kunnen verminderen.

Te Parijs is de beurs daarentegen niet opgewekt gevonden. De onderbreking van den handel, eerst door de begrafenis van Maarschalk Foch, daarna door de vacantieperiode in verband met het Paascheest, heeft de omzetten eenigszins doen inkrimpen. Afgescheiden hiervan hebben de factoren, welke in de voorafgaande weken reeds een terughoudende stemming in het leven hebben geroepen — voornamelijk de onttrekking van gelden aan de markt in verband met de vele nieuwe emissies — ook thans nog uitwerking gehad. De tendenz voor beleggingspapieren is nochtans opgewekt gebleven; het rendement wordt meer en meer in verhouding gebracht met het peil, waarop men denkt, dat de stad Parijs en sommige koloniën gelden zullen opnemen.

Te Berlijn was de beurs over het algemeen vast. Het gerucht, dat het ministerie aannemelijke voorstellen van den heer Schacht, betreffende de herstelbetalingen, in behandeling heeft genomen, heeft een gunstige uitwerking gehad. Weliswaar zijn tusschentijds enkele realisaties op te merken geweest, waardoor het hoogste peil niet geheel behouden kon blijven, doch de grondtoon is toch opgewekt gebleven.

Ten onzent heeft de beurs den invloed van de vacantedagen ondervonden, in dien zin, dat een sterke inkrimping van den handel waar te nemen viel. De stemming

daarentegen is voor de meeste afdelingen tamelijk vast gebleven. Een uitzondering vormde de markt voor *beleggingpapieren*. De vrees, dat de periode van duur geld nog eenigen tijd zal aanhouden, heeft de gedachte doen opkomen, dat ook voor geld op langen termijn de vergoeding hooger zou kunnen worden. In verband hiermede zijn de meeste obligatienoteringen achteruitgelopen. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 103¼, 103⅝; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99⅞, 99; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 97¼/16, 97⅞; 5 pCt. Brazilië 1913 £20—100: 75, 74½; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 105, 105¼.

Een vrij krachtige verbetering heeft plaats gevonden voor *aandeelen in industriële ondernemingen*. Op den voorgrond hebben aandelen Philips en certificaten Margarine Unie gestaan. Daarnaast echter waren ook aandelen in kunstzijdefabrieken opgewekt, vermoedelijk in aansluiting aan de beurs te Berlijn. Er waren ook enkele uitzonderingen aanwezig. Zoo hebben bijv. aandelen Kodowa een nieuwen achteruitgang te zien gegeven. Calvé-Delft: 150; Centrale Suiker Mij.: 77⅞, 73 (ex div. 5 pCt.); Hollandia Melkproducten: 118¼, 116; Holl. Kunstzijde Ind.: 175; Internationale Viscose: 82, 84¼; Maekubee: 147½, 147¼; Margarine Unie: 354⅞, 366; Kodowa K. f.: 63¼, 48; Ned. Kabelfabriek: 478, 462; Ned. Kunstzijdefabriek: 385¼, 394¼; Philips Gloeilampenfabriek (Gem. bez. v. A.): 854¼, 873¼; Ougrée Marihay: 400, 403½; Separator: 159¼, 158; Zweedsche Lucifers: 382¼, 389¼.

Een opmerkelijke verandering is ingetreden in de afdeling voor *tabaksaandeelen*. Weliswaar zijn de omzetten niet toegenomen, doch de daling, welke zoo langen tijd achtereen op te merken is geweest, is in de berichteweek tot staan gekomen en heeft plaats gemaakt voor eenige verbetering. De oorzaak moet worden gevonden in het feit, dat de prijzen, in de derde voorjaarsinschrijving behaald, nogal bevredigend zijn geweest en dat de onderhandsche verkoopen ditmaal geen groote partijen hebben betroffen. Arendsburg: 609, 615; Besoeki Tabak: 512; Deli Batavia: 486, 491¼; Deli Mij.: 426½, 433; Oostkust: 193¼, 192½; Senembah: 500¼, 507¼.

Ook de *rubbermarkt* is iets beter van toon geweest, in verband met de lichte verbetering van den prijs van het product. Een toeneming van de voorraden te Londen werd verwacht, doch niet in belangrijke mate. Inderdaad heeft deze in de berichteweek slechts ongeveer 500 ton bedragen en hoewel de korte week hiertoe ten deele heeft bijgedragen, heeft deze geringe hoeveelheid de vaste stemming toch wel ondersteund. Amsterdam Rubber: 263¼, 269½; Deli Batavia Rubber: 180¼, 185; Hessa Rubber: 365, 368; Ind. Rubber: 290, 293; Java Caoutchouc: 158; Kali Telepak: 288¼, 288; Majanglanden: 286, 298; Ned.-Ind. Rubber en Koffie: 262, 269; R'dam. Tapanoeli: 111¼, 113; Serbadjadi: 222¼, 222½; Sumatra Caoutchouc: 170, 165¼; Sumatra Rubber: 215¼, 216; Ver. Ind. Cultuur Ond.: 157½, 157¼; Interc. Rubber: 11¼, 11¼.

Een belangrijke verbetering hebben *petroleum-aandeelen* bereikt. Het bericht, dat de desbetreffende conferentie in Amerika tot overeenstemming is gekomen en dat een beperking van de petroleumproductie over de geheele wereld in overweging zal worden genomen, heeft de naaste toekomst van de petroleumnijverheid met optimisme doen beschouwen. Niet alleen aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij, doch ook Dordtsche Petroleum, Perlak, Marland Oil, enz. werden in vrij groote posten uit de markt genomen. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 367, 385½; Kon. Ned. Petr. Mij.: 385¼, 401¼; Perlak Petr.: 194¼, 199¼;

INDUSTRIEËLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM LONDEN BERLIJN PARIJS KOPENHAGEN
 MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL / 25.000.000.— VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES / 12.900.000.—

Financiering van den afzet van industriële producten.

Peudawa: 37½, 40%; Marland Oil: 39¹⁵/₃₂, 42³/₃₂.

De afdeling voor *suikeraandeelen* was weinig veranderd, doch meerendeels had een neiging tot eenige verbetering de overhand. Het aanbod in aandeelen H.V.A. is niet meer zoo dringend geweest, zoodat een lichte stijging kon antreden. Op de overige aandeelen uit deze rubriek heeft deze gang van zaken een gunstige uitwerking gehad. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 165, 165½; H.V.A.: 646, 651½; Javasche Cultuur Mij.: 382, 384; Maron: 235, 236; Ned.-Ind. Suiker Unie: 247, 246½; Poerwodjo: 85½; Sindanglaet: 410, 408; Tjepper: 750, 752; Watoetoelis Poppoh: 745; 760.

*Scheepvaart*aandeelen bevonden zich op den achtergrond, zonder noemenswaardige veranderingen. Holland-Amerika Lijn: 77; Java-China-Japan Lijn: 151½, 152; Kon. Ned. Stoomb. Mij.: 93, 95%; Ned. Scheepv. Unie: 220%, 223½; Nievelt Goudriaan: 112½, 112; Stoomv. Mij. Nederland: 205, 204¼.

Aandeelen in mijnbouwondernemingen hebben zich niet onttrokken aan de algemeene tendenz en vertoonden over het algemeen eenige verbetering. Alg. Exploratie: 226¼, 226½; Boeton Mijnb.: 235½, 243; Müller & Co. Mijnb. Mij.: 99, 100%; Redjang Lebong: 150, 153; Singkep Tin: 312, 310.

Bankaandeelen waren loom, met enkele uitzonderingen, o.a. voor aandeelen Nederlandsche Handel Maatschappij. Amsterdamsche Bank: 195½, 193½; Holl. Bank voor Z.-Amerika: 83%, 84%; Koloniale Bank: 250, 248; Incasso Bank: 124½; Ned.-Ind. Handelsbank: 169, 167½; Ned. Handel Mij. (C. v. A.): 184½, 188⁹/₁₆; Robaver: 115½, 112 (ex div. 5 pCt.); Twentsche Bank: 140.

De *Amerikaansche afdeling* heeft zich volkomen bij de beurs te Wallstreet aangesloten, met dien verstande, dat de daling van één dag hier ter plaatse niet is weerspiegeld en dat een neiging tot aankoop in de meeste gevallen op te merken is geweest. Vrijwel voortdurend bevonden de noteringen voor Amerikaansche aandeelen zich dan ook boven pariteit. Anaconda Copper: 312½, 307½; Studebaker: 82½, 82½; U. S. Leather: 23¹/₁₆, 23; U. S. Steel Corp.: 179½, 180%; Atch. Topeca: 195½, 196½; Baltimore & Ohio: 122½; Erie: 67⁹/₁₆, 67½; St. Louis & San Francisco: 117½, 116½; Southern Pacific: 125½, 128; Union Pacific: 215¼, 217½; Wabash Railway: 66¹/₂, 64½.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

3 April 1929.

De tarwe-prijzen in Noord-Amerika hadden reeds aan het einde der vorige week een sterke verlaging ondergaan en een herstel is daarop ten slotte nauwelijks gevolgd. Slechts op 28 Maart waren, zoowel Chicago als Winnipeg, als reactie op de voorafgegane prijsdaling, wat vaster, doch dit herstel is niet blijvend geweest en op 1 April was het slot te Chicago zelfs nog weder lager dan tot nog toe was voorgekomen. Te Winnipeg bleven de prijzen echter nog wat boven het laagste punt van het begin der week. Na een wat betere markt op den 2den, sloot Chicago nog weder 2 à 2½, Winnipeg ½ à 1 dollarcent per 60 lbs. lager dan een week tevoren.

De prijsverlaging, die voor het grootste gedeelte reeds in de vorige week was tot stand gekomen, is veroorzaakt door de sterke verbetering in de vooruitzichten voor de wintertarwe der Vereenigde Staten, regenval in Canada en het Noordwesten der Vereenigde Staten, waardoor een verbetering ontstond in het vochtgehalte van den bodem, dat tot nog toe te gering had geschieden voor den uitzaaier voorjaarstarwe en vooral ook door de flauwe stemming der New Yorksche effectenbeurs. Daarbij kwam dan nog, dat in Europa het wintergraan den winter zooveel beter blijkt te hebben doorstaan dan men in verschillende

landen meende te mogen verwachten. De meeste dezer oorzaken zijn ook in de afgelopen week blijven bestaan en zij hebben er dan ook op 1 April toe geleid, dat het prijs herstel van de voorafgegane 2 marktdagen te Chicago geheel en te Winnipeg voor een aanzienlijk gedeelte weder verloren is gegaan. De flauwe houding der Noord-Amerikaansche markten en de sterke prijsfluctuaties, welke daar in den loop van sommige dagen optraden, hebben in Europa de verbetering van den ondernemingslust wel belemmerd, maar toch is de daling der prijzen herhaaldelijk aanleiding geweest tot een uitbreiding van den omzet, zoowel in Engeland als op het vasteland en wel met name in België, terwijl ook aan de Middellandsche Zee kooplust bleef bestaan. Vele van de in Engeland afgesloten zaken werden ook ditmaal weder slechts ten deele bekend, omdat zij, zonder dat daaraan publiciteit werd gegeven, direct werden afgesloten met de molens. Deze beschikten reeds eenigen tijd niet over groote voorraden en hebben in de daling der prijzen blijkbaar aanleiding gevonden om hun inkoop uit te breiden. Ook het feit, dat in de voorafgegane week de verschepingen uit Noord-Amerika niet groot waren geweest en tevens de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid eenige verlaging onderging, heeft eenigen steun aan de markt verleend. Daarbij was in Argentinië de prijsdaling voor tarwe van minder betekenis dan in Noord-Amerika, al wordt dan ook Argentijnsche tarwe steeds dringend aangeboden, terwijl de voorraden in de Argentijnsche havens nog telkens weder vermeerdering ondergaan. Aan de Argentijnsche termijnmarkten zijn de tarweprijzen in den loop der week 5 centavos per 100 KG. gedaald.

De verschepingen uit Argentinië waren deze week veel kleiner dan in de vorige, hetgeen echter gedeeltelijk het gevolg is geweest van de feestdagen. In het begin der week is ook vooral Canadeesche tarwe van de lagere grades goedkoop te koop geweest. Blijkbaar maakte de Pool zich ook nu weder ongerust over de mogelijkheid, dat zij aan het einde van het seizoen met te groote voorraden zal blijven zitten wegens de concurrentie van het Zuidelijk halfrond en de zeer groote hoeveelheid tarwe, welke in Canada nog beschikbaar is. Deze concurrentie van Argentinië heeft ook nu weder behoord tot de oorzaken der Noord-Amerikaansche prijsdaling, hetgeen echter niet wegneemt, dat de Vereenigde Staten zich nog altijd weinig moeite geven voor export. Van zaken naar niet-Europeesche destinaties hoort men den laatsten tijd slechts weinig meer en ook blijkt er nog niets van ernstige Russische plannen tot invoer van broodgraan.

In roggē komen nog altijd zeer weinig zaken tot stand. Uit Noord-Amerika is deze week niets verscheept, terwijl ook uit Argentinië de afladingen vrij beperkt blijven. Duitschland, dat anders het voornaamste invoerland is van rogge beschikt nog altijd over zulke groote hoeveelheden van den eigen oogst, dat een regelmatige invoer, zooals in andere jaren, niet plaats vindt. Ook voor rogge zijn de prijzen aan de termijnmarkt te Chicago ten slotte deze week nog weder wat gedaald en na de belangrijke prijsverlaging van de vorige week bedroeg die van 25 Maart tot 2 April weder 1 à 1½ dollarcent per 56 lbs.

Voor maïs blijft de vraag in de Europeesche invoerlanden nog altijd zeer onbevredigend en in verband met het uitstekende weder in Argentinië, hetwelk in dit seizoen leidde tot een zeer vroegen oogst en vroege verschepingen van nieuwe Platamaïs, is in Europa de ondernemingslust nog verder verminderd. De vraag voor spoedige nieuwe Platamaïs is deze geheele week zeer slecht gebleven en in verband daarmee ondergaat de premie, welke daarvoor boven latere aflading gevraagd wordt, voortdurend vermindering. Bovendien bleef maïs te Chicago in het begin der week uiterst flauw met verdere sterke prijsdaling en dientengevolge werd zoowel Noord-Amerikaansche maïs als oude

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	24/30 Maart 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	24/30 Maart 1929	Sedert 1 Jan. 1929	Overeenk. tijdvak 1928	1929	1928
Tarwe	25.070	361.023	533.314	1.599	39.854	15.932	400.877	549.246
Rogge	1.241	27.934	46.494	—	—	—	27.934	46.494
Boekweit	201	5.506	6.759	—	—	—	5.506	6.759
Maïs	13.788	201.093	296.998	2.610	57.766	76.576	258.859	373.574
Gerst	5.159	109.990	98.763	—	98	3.240	110.088	102.003
Haver	1.121	41.720	53.943	400	1.929	—	43.649	53.943
Lijnzaad	2.208	46.395	46.453	1.496	105.063	110.328	151.458	156.781
Lijnkoek	10.746	53.913	64.313	—	—	652	53.913	64.965
Tarwemeel	660	23.103	35.894	—	8.160	13.026	31.263	48.920
Andere meelsoorten	451	2.187	3.835	—	—	—	2.187	3.835

Plata maïs, welke reeds naar Europa onderweg was, voortdurend lager aangeboden met zeer weinig kooplust. Speciaal in Nederland daalde de prijs voor Noord-Amerikaansche maïs tot een zeer laag peil. Eenig herstel is later ingetreden toen de markt te Chicago wat verbeterde en tevens tengevolge van het lagere prijspeil de vraag voor beschikbare Noord-Amerikaansche maïs in Nederland wel wat toenam. Tenslotte vonden de nieuw aangekomen partijen grotendeels koopers en ook van de reeds aanwezige voorraden kon geregeld worden verkocht. In verband hiermede ontstond ook weder meer belangstelling voor kortelings afgeladen Noord-Amerikaansche maïs, waarvoor in Nederland een premie boven eerdere posities werd betaald. Het schijnt, dat nu binnenkort de aanvoeren van maïs uit Noord-Amerika naar Europa sterk zullen verminderen, want op April aflading zijn tot nog toe zoo goed als geen zaken gedaan en in verband met het gevaar, dat de kwaliteit in de eerstvolgende maanden weinig betrouwbaar zal zijn, valt op dien grond ook nauwelijks aan te nemen, dat zulke zaken in aanzienlijke mate zullen worden gedaan. Na het te Chicago ingetreden prijs herstel sloot maïs daar op 2 April toch nog 1½ à 2½ dollarcent per 56 lbs. lager dan op 25 Maart.

In verband met den vroegen oogst nemen de voorraden van maïs in de Argentijnsche havens weder toe, evenals ook het geval geweest is met de verschepingen, welke reeds voor een belangrijk gedeelte uit nieuwe maïs bestaan. Uit Noord-Amerika echter zijn de verschepingen nu reeds zeer klein geworden, terwijl ook uit Zuid-Afrika nog reeds slechts weinig wordt afgeladen. Aan de termijnmarkten in Argentinië hebben de maïsprijzen zich aanvankelijk goed kunnen handhaven, doch ten slotte is een prijsverlaging van 10 à 20 centavos per 100 KG. ingetreden, waardoor nu ook zomer-aflading lager te koop kwam. Zeer sterk echter was de laatste dagen de vermindering van de premie voor spoedige Platamaïs.

Voor gerst blijft de markt uitermate stil. In Duitsland heeft ook de heropening der waterwegen nog niet tot een verbetering der vraag geleid, evenals daar ook maïs zeer moeilijk te plaatsen is. Aan de termijnmarkt te Winnipeg is na de prijsdaling van de vorige week eenig herstel ingetreden, doch bij het uitblijven van vraag voor export heeft dit herstel slechts ten deele stand kunnen houden. In vergelijking met 25 Maart sloot Winnipeg voor gerst op 2 April ½ dollarcent per 48 lbs. hooger.

Nog altijd is gerst, welke reeds in de Noordwestelijke havens van het vasteland aanwezig is, sterk gedeprecieerd en in verband daarmee is in Nederland de kooplust voor Amerikaansche voergerst ter aflading in de zomermaanden, waarvoor de prijzen meer in overeenstemming worden gehouden met het hogere Amerikaansche peil, zeer beperkt. Van den Donau blijven kleine verschepingen tot stand komen doch koopers voor Donau gerst zijn moeilijk te vinden en hetzelfde geldt ook voor Platagerst, waarvan trouwens de verschepingen deze week zeer klein zijn geweest. Ook uit Noord-Amerika wordt slechts zeer weinig gerst afgeladen.

Voor haver heeft de sterke prijsdaling in Noord-Amerika in de eerste helft der week eindelijk geleid tot eene hervatting op bescheiden schaal van de zaken uit Canada naar Europa, doch toen later in Canada de prijzen weder stegen, kwam aan die zaken een einde. Intusschen was op 1 April ten slotte ook haver te Winnipeg weder vrij wat lager. Ook Platahaver is deze week goedkoop te koop gekomen, evenals haver van Chili, hetgeen in Engeland weder tot eenige toename van den omzet heeft geleid.

SUIKER.

Ook de afgelopen week waren de verschillende suikermarkten oninteressant en zeer kalm gestemd, hetgeen voornamelijk moet worden toegeschreven aan de nog steeds geldende politiek van Amerikaansche zoowel als van Europeesche Raffinadeurs, om slechts naar gelang van dagelijkse behoeften te koop.

In Amerika bestond aanvankelijk interesse voor ruw suiker tot 115/16 d.c. op basis van Cuba-suiker c. & fr. New York, daarna echter flauwde de prijs weder af tot 1½ d.c. Ook op de termijnmarkt brokkelden de noteeringen ietwat af en was het slot Mei 1,90; Juli 2,01; Sept. 2,10; Oct. 2,15; terwijl de laatste noteering voor Spot Centr. 3,64 was.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1929	1928	1927
	Ton	Ton	Ton
Cubaansche prod. tot 23 Maart	3.600.000	3.000.000	3.240.256
Consumptie	25.475	17.710	27.500
Weekontv. afscheephavens...	257.963	221.152	227.613
Totaal sedert 1 Jan.	2.443.383	1.866.338	2.188.252

Weekexport	163.446	139.225	123.892
Totale export sedert 1 Jan. ...	1.230.962	762.033	963.260
Voorraad afscheephavens....	1.228.168	1.127.089	1.238.258
Voorraad Binnenland	1.115.395	1.115.952	1.024.504
Werkende fabrieken	161	155	172

In Engeland werden deze week eenige ladingen „(granulated“ naar Britsch-Indië verkocht tot pariteit van Sh. 11/3 f.o.b.

Op de termijnmarkt liepen de noteeringen 3 d. tot 4½ d. terug; het slot was echter prijshoudend. De slotnoteeringen op de Ruwsuikermarkt waren:

Mei	Sh. 8,6%	Sept.	Sh. 9/2½
Aug.	„ 9/1½	Dec.	„ 9/5½

De Zichtbare voorraden zijn volgens de cijfers van Czarnikow:

	1929	1928
	Tons	Tons
Duitsland 1/3	1.300.000	1.021.000
Tsjecho-Slowakije 1/3	602.000	730.000
Frankrijk 1/3	564.000	488.000
Nederland 1/3	260.000	176.000
België 1/3	190.000	150.000
Polen 1/3	390.000	241.000
Engeland 1/3 geïmport. suiker.....	275.000	298.000
„ 1/3 binnenl. suiker	50.000	40.000
Totaal Europa.....	3.631.000	3.144.000
V.S. Atlant. havens 2/3	271.000	254.000
Cubaansche Havens 2/3.....	949.000	851.000
Cuba (binnenland) 2/3 (Raming).....	950.000	750.000
Totaal	5.801.000	4.999.000

Op Java verkocht de V.I.S.P. een partijtje van 300 tons hoofdsuiker uit oogst 1929 tot f 11,75. De eerste taxatie van oogst 1929 van de bij de V.I.S.P. aangesloten fabrieken bedraagt ruim 2¼ miljoen tons. De Suikerfabriek Kedawoeng begon op 26 Maart als eerste den maaltijd, hetgeen een zeer vroeg tijdstip is.

Op de markt voor tweedehands suiker liepen de noteeringen in den loop der week tusschen f ½ en f ⅓ per 100 KG. terug en bedroegen aan het eind:

Superieur ready	f 16,—
„ April	„ 16,—
„ Mei	„ 14,25
„ Juni	„ 13,—
Hoofdsuiker ready	„ 14,—

Hier te lande daalden de prijzen op de termijnmarkt in sympathie met Amerika ongeveer f ¼. Het slot was echter prijshoudend en de laatste noteeringen waren: Maart f 13¼; Mei f 13¼; Aug. f 13¼; Dec. f 13¼.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 27 Maart 1929.

De Amerikaansche katoenmarkt is zeer onregelmatig geweest. Bij de publicatie van het final Ginners Rapport stegen prijzen jl. Woensdag elken dag tot Zaterdag, toen er een daling van 13 punten plaats had, gevolgd door een verdere daling van 11 punten op Maandag. De cijfers van het rapport zijn vrijwel in overeenstemming met de Decemberschatting, hetgeen de reactie veroorzaakt kan hebben. Gisteren was er een stijging van 6 punten voor Mid-American spot in Liverpool en New York rates waren duurder in het begin van het seizoen; prijzen daalden echter later en New York sloot met een daling van 3 tot 21 punten. Het schijnt daarom wel, dat speculanten geneigd zijn geweest winst te nemen, daar de prijsstijgingen hiervoor gelegenheid hebben gegeven. Egyptische katoen heeft eveneens gefluctueerd, terwijl de cijfers van den oogst tot nu toe gegind, de schatting bevestigen. Liverpool loco-verkopen waren de vorige week gering met 37.000 balen, waarin alle soorten vrij goed vertegenwoordigd zijn.

In de Amerikaansche garenmarkt gaat over het algemeen weinig om, terwijl prijzen aan den flauwen kant zijn. Producenten, zoowel van grove als medio nummers, rapporteeren, dat verkoopen slechts gering zijn geweest; slechts in enkele gevallen vernamen wij, dat verkoopers gisteren een goeden dag gehad hebben. Ringgarens worden moeilijk verkocht, hoewel er een goede vraag naar 60er ring en Mulebundels voor Madras bestaat. Er gaat iets om in getwijnde garens voor binnenlandsch gebruik, terwijl er ook vraag van Bombay bestaat, doch de geboden prijzen zijn over het algemeen te laag. De vraag naar Egyptische twist en weftcops beperkt zich voornamelijk tot kleine hoeveelheden. In ringtwist vinden enkele spinners, dat hoewel orders over het algemeen klein zijn, totaal-

verkoopen vrij groot te noemen zijn. In de fijnere nummers bestaat een betere vraag en dit geldt zoowel voor enkele twistgarens voor fabricagedoeleinden alsook voor doubling weft en getwijnde bundles en warps, speciaal voor binnenlandsch gebruik en prijzen zijn verre van voldoende.

Doekprijzen zijn vast en toonen in zekere kringen bepaald een neiging tot stijgen ten gevolge van de betere positie van fabrikanten. De handel is over het algemeen zeer teleurstellend. Indië is nauwelijks over haar prijsstelling stage en slechts enkele diverse partijen zijn voor die markt geboekt. China heeft beter gedaan, doch ook hier is de politieke positie verre van voldoende en het nieuws van een nieuwe uitbraak van een burgeroorlog maakt kooplieden zenuwachtig. De binnenlandsche handel en verscheidene markten dragen hun aandeel bij en de markt is zonder teekenen van algemeen steun. Orders zijn niet gelijk gedistribueerd en waar hoeveelheden van eenige beteekenis geboekt zijn, is dit meer het gevolg van individuele operaties dan van eenige verbetering in een bepaalde style of markt. De handel is dientengevolge van een gemengd karakter en zonder bepaalde vooruitzichten.

Liverpoolnoteeringen	Oost. koersen 19 Mrt. 26 Mrt.		
	20 Mrt. 27 Mrt.	T.T. op Br.-Indië	1/6 1/6
F.G.F. Sakellaridis	19,15 19,20	T.T. op Hongkong	1/11 1/11
G.F. No. 1 Oomra	7,40 7,30	T.T. op Shanghai	2/6 2/6

KOFFIE.

Over de afgelopen week valt niets bijzonders te berichten. Het artikel stond sterk onder den invloed van de feestdagen, want de binnen- en buitenlandsche markten waren na het verschijnen van het vorige overzicht feitelijk slechts enkele dagen geopend. Zaken van eenige beteekenis kwamen dan ook slechts bij uitzondering tot stand, niet-tegenstaande de prijzen van Santos ongeveer 1/6 per cwt. terugliepen en die van Rio ongeveer -/6, terwijl ook Nederlandsch-Indië met Robusta op spoedige verschepping iets gemakkelijker was.

Aan de termijamarkt kwam in de noteeringen slechts onbeduidende verandering en aan de loco-markt bleven de officieele noteeringen gehandhaafd op 65 ct. voor Superior Santos en 54 ct. voor Robusta.

Van particuliere zijde werd bericht ontvangen, dat de loopende oogst van Guatemala geraamd moet worden op 525.000 tot 550.000 balen, die van Salvador op 450.000 tot 500.000 balen, die van Nicaragua op 180.000 tot 200.000 balen en die van Costa Rica op 180.000 tot 200.000 balen. Van Brazilië werden geen oogstberichten ontvangen, behalve een mededeeling per post, dat de hevige regens, die in het eerste gedeelte van Februari in Brazilië gevallen zijn en die, volgens toen verzonden bericht, schade aan den volgenden oogst zouden hebben toegebracht, thans blijken geen schade van eenige beteekenis aan de opbrengst te hebben veroorzaakt. Wel wordt gezegd, dat de kwaliteit moet hebben geleden, doch in welke mate dit het geval is geweest, zal natuurlijk eerst later kunnen worden beoordeeld.

Volgens heden uit Brazilië ontvangen telegram zal met ingang van 8 April de limiet der dagelijksche aanvoeren uit het binnenland van Sao Paulo in de haven van Santos door het Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie verlaagd worden van 40.000 balen op 30.000 balen.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping zijn thans ongeveer 104/6 à 106/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 107/6 à 109/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, bedragen 78/9 à 79/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, April-verschepping, 44½ ct.; Benkoelen Robusta, April-verschepping, 45½ ct.; Mandheling Robusta, April-verschepping, 47 ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mei	Sept.	Dec.	Maart
2 April	\$ 15,94	\$ 14,53	\$ 14,15	\$ 13,75
25 Maart	" 15,94	" 14,50	" 14,15	" 13,76
18 "	" 15,92	" 14,50	" 14,13	" —
11 "	" 16,05	" 14,64	" 14,29	" —

Rotterdam, 3 April 1929.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Geringe verkoopen veroorzaakten ook deze week, dat de vrachtenmarkt zeer flauw was. De eenige zaak, die tot stand kwam, betreft een mid-

den April boot van 7500 ton van St. John naar de Middellandsche Zee (excl. Spanje en Noord-Afrika) tegen 17½ ct. basis één loshaven. Dit kan herhaald worden, terwijl een basisvracht van 18 ct. verkregen kan worden naar de Spaansche Middellandsche Zee voor denzelfden datum.

Van de Northern Range was geen enkele definitieve order, terwijl er van Montreal slechts een geringe vraag was voor het Continent naar tonnage van max. 35.000 quarters, verschepping midden Mei, tegen 13—13½ ct. (afhangende van de grootte) basis Antwerpen/Rotterdam, doch bevrachters slaagden er niet in passende booten tegen deze cijfers te krijgen. De vracht per tweede helft Mei en later naar de Middellandsche Zee staat onveranderd op 17½ ct.

Suiker van West-Indië. Van West-Indië ontplooide zich een matige vraag, doch waren de vrachten voor grootere booten iets lager. Van Cuba zijn booten tot max. 8000 ton bevracht naar de gebruikelijke U.K./Continent loshavens voor April tegen 18/- en iets minder, een 5500 tonner naar Antwerpen per tweede helft Mei kreeg 18/6 en een 6000 tonner per April naar Gothenburg 21/9. Er is een behoorlijke vraag naar kleinere booten van San Domingo; een boot van 3500 ton werd per April afgesloten tegen 21/6 naar U.K. Continent, welk cijfer voor April en eerste helft Mei herhaald kan worden; ook zijn er verschillende orders naar het Continent direct tegen 21/-.

Graan van de Noord-Pacific. De vraag naar tonnage verbetert niet en de eenige definitieve order van deze week van Portland/Puget Sound naar U.K. Continent is uit de markt genomen door een 7500 tonner per April tegen 30/-.

Graan van La Plata. Deze markt was buitengewoon actief; de meeste aanvragen zijn evenwel voor April en Mei aflading. De vrachten vertoonen evenwel niet veel verandering. Van de Boven Rivier werden booten van gemiddelde grootte naar U.K. Continent per April tegen 24/6 afgesloten en voor Mei tegen 24/-, terwijl groote booten tegen 1/- minder zijn gedaan. Naar de Middellandsche Zee werd 24/6 tot 26/- gedaan, afhankelijk van grootte, en naar de Adriatische Zee 26/9, alles voor April aflading. Van Bahia Blanca werden groote booten gesloten naar Londen, Hull, Antwerpen of Rotterdam tegen 22/6 voor April en 22/- naar U.K. Continent per Mei. Een 6000 tonner werd van de Boven Rivier naar Canada gesloten per Mei tegen 23/6.

Salpeter van de Westkust. De meeste bevrachters toonden ook deze week niet de minste belangstelling in scheepsruimte. Voor de eenige definitieve order, die aan de markt was, hebben bevrachters zich een 7600 tonner per 1—16 Mei naar Bordeaux/Hamburg Range kunnen verzekeren, tegen 26/6 met de optie Middellandsche Zee 28/6 en Alexandrië 29/6.

Van Burmah waren orders zeer schaarsch, opnieuw zijn de vrachten dan ook lager geworden. Een 8200 tonner werd gesloten per 12—20 April naar Antwerpen/Hamburg Range tegen 25/6 en een boot van dezelfde grootte naar Gdynia tegen 26/6 per tweede helft April.

Donau en Zwarte Zee. Van den Donau is nog niets te doen. Van de Zwarte Zee is nog steeds vraag naar tonnage voor graan per April op basis van 13/3 Continent met de optie koeken tegen 1/6 extra.

Middellandsche Zee. Deze markt is zonder belangrijke wijzigingen. Ertsladingen werden gesloten: La Goulette-R'dam 5/3, Algiers-R'dam 5/3, Bizerta-R'dam 5/- en Carthage-R'dam 5/7½. Een groote boot werd afgesloten voor een lading zout van Torreveja naar Calcutta tegen 16/3. Phosphaatbevrachters zijn aan de markt van Sfax naar Fransche Atlantische havens tegen 5/6—5/9. Tunis-Antwerpen noteerde 7/9 voor kleinere booten en dezelfde vracht werd in uitzicht gesteld voor Hamburg of Harburg. Naar U.K. bleef de vracht 9/6 tot 10/-.

Noord-Spanje. De markt is een weinig beter. Twee of drie booten werden bevracht van Bilbao naar R'dam voor 5/9. Bilbao-Cardiff is gesloten tegen 6/3 en Salta Caballo-R'dam tegen hetzelfde cijfer.

Kolen van U.K. Zeer weinig afsluitingen zijn tot stand gekomen. Voor verschepping midden April is eenige verbetering te constateeren, speciaal naar Zuid-Amerika, waarheen de vrachten 9 d. zijn opgelopen. Ook de Middellandsche Zee is verbeterd, maar niet in dezelfde mate. De volgende afsluitingen kwamen tot stand, van Zuid-Wales: Bordeaux 5/-, Lissabon 8/3, Oran 9/-, Porto Ferrario 9/7, Venetië 11/3, Alexandrië 12/-, Las Palmas 9/3, Rio de Janeiro 10/9, Buenos Aires 12/3, Monte Video 11/6, en Montreal of Quebec 6/9.

Van de Oostkust naar: Aalborg 6/-, Elbehaven 5/-, Rouaan 4/9, Oran 9/3, Nice 10/-, Taranto 12/-, Port-Said 10/9, Santos 10/9.